

A második legszebb

Október 16., este 10 óra. A helyszín a II. előadó, rendező KDC, vendég Kruppa Judit, a felszabadulás utáni első — és vélhetően hosszú időre utolsó — magyarországi szépségverseny második helyezettje. Az alábbiakban a műsorvezető és a közönség által feltett kérdésekre adott válaszokból idézünk.

— Szokványos kérdés, hogyan jutott eszébe, hogy indulj a szépségversenyen?

— Elolvastam egy újsághirdetést, de nem kürtöltem világba, hogy indulni akarok, csak a szűk családi környezetem tudta. Az elején még az egészet nem nagyon vettem komolyan, csak akkor kezdtem „cdafigyelni”, amikor az elődöntőn, majd a középdöntőn az első lettem. Öszintén szólva azt hittem, hogy a döntőn a tizedik hely környékén lesznek, hiszen 162 centiméter voltam a legalacsonyabb. Ez azért hátrány, mert a manókeneknek ennél jóval magasabbnak kell lenni. A második helyem? Végül is én csak azok közül lettem második, akik elindultak. Lehet, ha sokkal több szép lány indul, akkor már az elődöntőn kiesek.

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

— Hogyan készültetek azok az ominózus fényképek?

— Két fotós, akiket csak gengsztereknek tudok nevezni, bejött a műterembe, és telebeszéltek a fejünket, hogy ezekből a képekből majd kiállításra rendeznek a szobor elkészültét illusztrálókat. Két héttel a verseny után nem igazán tudtuk, mit szabad, mit kötelező tennünk. Én egy óvónő voltam Dunaújvárosban, és beleszórtam egy olyan világba, ami tele van gengszterekkel — persze tisztelet a kivételeknek. Az osztályok—magyar szépségversenyen esett le az állunk, amikor elénk tóltak a Luit. Később megtudtuk, hiába akarunk lázadni, perelni, mert ezért fizettek. Papír nélkül, persze. „A dolog le van zárva, és örüljünk, hogy egy ilyen szép lapban benne lehetünk.”

Tarkarét: Hogy is van ez?

Avagy: nyilvánosság és a kollégiumi felvétel

Múltkoriban, egyik nagy otthoni rendcsinálásom alkalmával kezembe akadt a Közgazdász egy régebbi száma, melyben Hógye Mihály nyilatkozott egyetemünk kollégiumi helyzetéről. Valószínűleg nem olvastam volna el még egyszer a cikket, ha nem épp aznap délelőtt panaszkodik nekem két elsős, hogy milyen magas egy főre jutó keresetekkel jutottak be néhányan a tarkaréti kollégiumba. A fenti három októbert feltűzve (cikk, elsősök, rendcsinálás), több illetékes személlyel beszélve (dékáni hivatal, volt és jelenlegi DB-tagok, a kollégium igazgatója), megtudtam — ami eddig is nyílt titok volt —, hogy az első félévben az első évfolyam felvételénél az egyetlen és ki-

zárólagos szempont a szociális helyzet. Ennek legfőbb mutatója a családban az egy eltarthatra jutó kereset, másodsorban a módosító tényezők, speciális körülmények. Nosza, gondoltam, tiszta és világos a rendszer, nincs szerepe a néha megfoghatatlan „közösségi munkának”, sem a különböző szakokon az állítólagosan eltérő munkabefektetést nem tükröző tanulmányi átlagnak (lásd: felsőbb évfolyamok pontozási rendszere). Készítsünk statisztikát, merül fel bennem a mérsékelt eredeti ötlet. Ezután már csak órák kérdése volt, amíg néhány önkéntesítő társam, valamint saját számolgatásaim eredményeként a következő fontos

adatokat velettem papírra. A tarkaréti kollégium felvétel közötti 3500 forint feletti egy főre jutó keresettel harminchárman kerültek be. Ebből rektori keret tíz fő, marad tehát huszonhárom fő, akiket a bizottság vett fel. Ugyanakkor ugyanez a bizottság elutasított húsz darab felvételi, illetve jellebbezési kérelmet, mely hallgatók esetében az egy főre jutó kereset nem haladta meg a 3500 forintot. Van egy még elszomorítóbb eredmény: 3300 forint alatt tizenegy hallgató lakik 2000—2500 forintos alberletben, ugyanakkor tizenhét fő van, aki 3800 forint fölött kollégiumban lakik (természetesen a rektori keret tagjait nem számolva).

Kiváló kisvállalkozók

A Magyar Gazdasági Kamara Kisvállalkozói tagozata Kiváló Kisvállalkozói címre nyilvános pályázatot írt ki, melyre az Universitas is jelentkezett, és a bírálóbizottság alkalmasnak találta a cím viselésére. Október 16-án, tagozati ülésen adták át a díjat az Universitas képviselőjének.

Hogy mindez milyen döntések során született, nem tudom, de úgy érzem, nem én vagyok az egyetlen, aki szeretne tisztázni a tarkaréti elsős pohárban (is).

Én érdemesnek és szükségesnek tartom a felvételek azonnali újragondolását, hiszen több mint három hónap van még a félévből, ami az alberletben 5—7000 forintot jelent.

A felsorolt adatok hitelessége ellenőrizhető az első évfolyam nyilvántartásában, illetve az EDJB-nél. Türelemmel várom a megnyugtató, nyilvános választ.

Kostyál Ferenc
EDJB I. évfolyam felelőse

Válasz

Kostyál Ferenc jól számolt, állapított meg az I. évf. dékáni hivatalában Bodnár Zsigmond tarkaréti kollégiumigazgatóval, akivel több fordulón keresztül irányítottuk az elsősök kollégiumi felvételét és részesei voltunk a döntéseknek. Valóban, 3800 Ft feletti egy főre jutó jövedelemmel 27 hallgató került Tarkarétre az elsősök közül, ebből viszont 16-an rektori döntés alapján, 11-en a kérvényükben foglaltak mérlegelése, különösképpen hátrányos szociális helyzetük, a Kollégiumi Tanács döntése alapján lettek kollégisták, csakúgy, mint további 7-en a 3500—3800 Ft és 28-an a

Újabb kollégiumi felvétel

3000—3500 Ft-os kategóriába esők közül. (163 magyar és 43 külföldi elsős hallgató kollégista.) Az abszolút határ 3000 Ft volt, addig lényegében automatikusan felvettük a jelentkezőket. (Felsőbb éveken ez már gondot jelentett ugyanakkor.) Ezek az adatok tükrözik, hogy mit jelentettek, „mit értek” a fenti cikk szerzője szerint is létező módosító tényezők, speciális körülmények. Ezekről részletes felvilágosítást bármikor adhatunk. Sok döntés-előkészítő, döntéshozó kollégával és diákbizottsági segítőkkel együtt boldogan várjuk Kostyál Fe-

renc javaslatait a felvételik „azonnali” újragondolására. Ezt a legközelebbi Kollégiumi Tanácsülésen is megteheti.

Itt ragadom meg az alkalmat, hogy 2 fontos KT-határozatot ismertessek. Egyik, hogy a KT december 15-i időponttal újabb fordulókat hirdet kollégiumi helyekre, kb. 20 férőhely szabadul fel az amerikai diákok távozásával. Kérjük, hogy a kérvényeket november 10-ig a Hallgatói Tagozathoz juttassák el az érdekeltek. (A régi kérvények ekkorra már érvényüket veszítik.) Újabb forduló 1988. február 10-i határidővel követ-

kezik, amikor is kb. 20-30 felvételre nyílik mód. Ezzel függ össze a KT döntése egy több éve húzódó vitakérdésről, mely szerint sem tavaszszal, sem nyáron nem adunk kollégiumi elhelyezést a később államvizsgáló hallgatóknak diplomairás címén. Így az ötéves tervgazdasági, külgazdasági és nemzetközi szakos hallgatók elhelyezése 1988. február 29-ig biztosított, a négyéves szakos kollégistái a 2. félévi vizsgaidőszak végéig maradhatnak kollégiumban.

Hógye Mihály
KT-titkár

Összegytemi KISZ-gyűlés

Az október 8-i összegytemi KISZ-gyűlés célja a KISZ és a Hallgatói Tagozat viszonyáról, a Hallgatói Tagozatba kerülő KISZ-es jelöltek programjáról való tanácskozás volt. Mintegy száz-an jelentek meg, köztük számos nem KISZ-tag is. Szeleczky Zsolt, a gyűlés vezetője először néhány „demokratikus” jelet vezetett be, amivel a jelenlévők az éppen be-

szélőnek akár a szavába is vághattak, kiegészíthették, cáfolhatták a hallottakat, a vita lezárását sürgethették stb.

Elsőként Horváth Gyula KISZ-titkár foglalta össze, hogy a KISZ alapvetően átalakuló struktúrában keresi a helyét, ennek része az összehívott közvetlen, demokratikus fórumnak szánt gyűlés is. Jó néhány perces, tájékoztatlanságból adódó vita után az

első konkrétumokat Szabó Zoltán első éves hallgató vetette fel: kérte, hogy a hallgatókat képviselő Hallgatói Tagozat intézze el, hogy a jogosultak által meg nem vásárolt menzajegyeket, más (jogosult) hallgatók akár a saját egyéni keretüket meghaladóan is megvásárolhassák. Kérte a közbenjárását annak érdekében, hogy az egyetemnek legyen saját sportkombinátja, legyenek egyetemi sportbaj-

nokságok, valamint, hogy a Hallgatói Tagozatnak saját fóruma, újságja legyen. Konkrét választ csak a menzajegyek ügyére kapott: erre egyelőre nincs lehetőség, a Hallgatói Tagozat ebben közbenjárni nem tud, csak a KISZ tehet valamit.

Lenger Csaba szerint a nagyon sokadik KISZ-program (Folytatás a 3. oldalon)

Jön Fejti György és Bródy János

Fesztivál november 5-én

A formalizmus mindennek betesz. Az emberek ráunaknak, ha évről évre ugyanazon formák unos-untig hajtogatott változatait hallják, látják.

Az új formák megvalósítása pedig olykor tartalmi változást is jelenthet, különösen, ha maga a tartalom kínálja az új formát.

A hallgatói pártcsoportok úgy gondolták, itt az ideje, hogy a forradalom hetvenedik évfordulóján új keret keressenek az ünneplésnek. A belső igénytől csupán egy ötlet választotta el azokat, akik úgy érzik, a forradalom kapcsán nem ürült még ki minden mondandó, nagyon is van miről beszélnünk, persze elsősorban magunkról — magunknak. Természetesen új formában. S ezt a formát az egyetemi politikai fesztivál jelenti majd, melyet november 5-én rendeznek a hallgatói pártcsoportok a központi épületben. A fesztiválhangulatot könyvbazar, teaház, kiállítás és zene — többek

között Bródy János dalai — meg sok-sok meglepetés kölcsönzi majd, s a rendezvény politikumát beszélgetések és viták biztosítják majd. A délelőtti fórumokon találkoznak majd egyetemi vezetőkkel, valamint a „nagypolitikában” jártas külső szakértőkkel. Az egyetem központi ünnepe után filmvetítésre kerül sor (remélhetőleg Mit-ta felejthetetlen „Ragyogj, ragyogj csillagom”-ját vetítjük majd), és este hat óra felé az érdeklődők „poltár”-osra tervezett hangulatban találkozhatnak majd Fejti Györgygyel, az MSZMP KB titkárával is.

A részletes programokról plakátjainkról értesülhettek majd. Kérjük, már most törjétek a fejéteket a kérdéseken, amelyeket vendégeinkhez intézhettek majd!

Sok szeretettel vár benneteket november 5-én valamennyi

hallgatói pártcsoport

Érdeklí valami az elsősöket?

Valószínű, hiszen különben nem lenne érdemes megrendezni az évfolyamvezetőségi tábor. Márpedig évek óta mindig érdemes. Minden évfolyamban vannak, akik szívesen tevékenykednek olyan dolgokban, ami nem tartozik szorosan a „tanulás” című alá, mégis szerves részét képezi az Egyetemi Életnek. Mire is gondolunk itt? Közösségalkotó programok szervezése az elsős évfolyam számára, érdekvédelem, tanárok év végi értékelése, a vizsgaidőszakban fölmerült gondok elrendezése stb.

Noha mindez hivatalosan a szűken értelmezett évfolyamvezetőségi feladata, mégis érinti az egész évfolyamot. Ezért, ha valakinek nem

mindegy, hogy milyen programok születnek év közben, vagy, hogy hogyan zajlik az egész vizsgaidőszak, ismer valakit, aki talán alkalmas lenne ilyen feladatok elvégzésére, vagy netán van néhány ötlete is, feltétlenül jöjjön el a táborba. Itt az elmaradhatatlan forgószínpad és egyéb vissza-visszatérő programok mellett a tavalyi vezetőség tart „élménybeszámolót” és olyan beszélgetések is lesznek, amelyek során megismerhetjük egymást, és egymás gondolatait.

Helyszín és időpont: TATA Komárom Megyei KISZ-tábor 1987. október 23—24—25.

Mindenkit szeretettel várunk

az instruktorok

Véradás november 4-én

Kérünk minden egészséges véradót, hogy reggel fél kiló és délután fél négy között keresse fel a Kinizi ut-

cai kollégium aagsorát. A véradás egyben AIDS-szűrővizsgálat is.

Köszönettel, az egyetemi Vöröskereszt-alsapszervezet

...nem mertem nemet mondani.

ami nagyon jól néz ki, és a Magyar Divat Intézet felöltöztetett. Igaz, 39-es cipőt kaptam a 36-os lábamra, és 40-es konfekciót a 36-os helyett. Ezeket édesanyámnak adtam. Elvittek egy napra Bécsbe, de azt hiszem, ha turistaúton megyek, sokkal jobban érzem volna magam. Egyébként Kalmár Zita kaliforniai útja is csak jó reklámfogás volt a Fotexnek. Ő már a döntőn tudta, hogy bár be fogják mondani, de ez nem igaz. Ehelyett csak Bécsbe ment, de azt is neki kellett kérnie.

— Mennyire hiteles a Szépleányok?

— Szerintem sokkal inkább a valóságot ábrázolja, még ha néhány dolgot utólag is vettek föl, mint az azóta megjelent két könyv. A második írásról (Friderikusz Sándor: Isten, óvd a királynőt!) csak azt tudom mondani, hogy undorító. Tele van magánygyekkel, ami szerintem nem tartozik a nagyközönségre. Molnár Csil-

A MAGYAR IFJÚSÁG ALAPÍTVÁNYA

A Magyar Ifjúság szerkesztője, hosszú előkészületek és a pénzügyi fedezetek megteremtése után Alapítványt hoz létre, amelyben felajánlást tesz a legkiemelkedőbb jelentőségű egyetemek számítástechnikában élenjáró diákjai számára.

Az Alapítvány neve: Magister.
Az Alapítványt azok számára szól, akik saját egyetemük fő oktatási profiljában, illetve saját választott szakáguk profiljában a legsikeresebben és a legmegalapozottabb tudományossággal kapcsolják össze diszciplinájukat a számítástechnikával. Szóba jöhet minden olyan hardware és software fejlesztés, amely megoldja a számítástechnika újszerű bevitelét az adott területre.

Az Alapítványt több évre, folyamatos működtetésre hozzuk létre. A pályázatok szándékának bejelentésére minden tanév kezdetén, október végéig nyílik lehetőség. Az elkészült pályázat benyújtási határideje a folyó tanév vége, azaz a következő év májusa. Az egyes egyetemen alapvetően belső zsűri végzi az értékelést — némi külső szakmai képviselő egyezményes bevonásával.

Az egyes egyetemek közötti összehasonlításra, az országos első hely elérésére különdíjat írtunk ki, amely az egyetemi első helyezettek pályamunkáinak elbírálása után, azok összevetésével választható ki.

Valamennyi részt vevő egyetem három díjat pályázhat. A pályadíjak összege egyetemenként a következő: I. díj 50 ezer forint, II. díj 25 ezer forint, III. díj 15 ezer forint.

Az országos első díj a fenti első díjhoz hozzáadott plusz 50 ezer forint, azaz 100 ezer forint.

A díjak átadására a tanévnyitókori kerül sor. A Magyar Ifjúság széles körű szakmai és tömegkommunikációs publicitást nyújt a legjobbaknak.

A felajánlást a következő egyetemeknek tesszük: Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem; Budapesti Műszaki Egyetem; Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem; Orvostudományi egyetemek: Semmelweis Orvostudományi Egyetem; Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem; Pécsi Orvostudományi Egyetem; Debreceni Orvostudományi Egyetem; Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs; Eötvös Loránd Tudományegyetem; Kossuth Lajos Tudományegyetem; József Attila Tudományegyetem.

Az Alapítvánnyal kapcsolatos további kérdések tisztázása információk nyújtása céljából javasoljuk és kérjük, hogy a Magyar Ifjúság főszerkesztője, vagy annak helyettese az egyetemi tanács (rektori tanács) soros ülésére kapjon meghívást. Ez egyben azt is szolgálja, hogy az Alapítvány létrehozója, a Magyar Ifjúság figyelembe venni az ott elhangzott módosító javaslatokat is.

Kérjük, és javasoljuk, hogy a pályázatok meghirdetésében, a lebonyolításban vegyen részt az egyetemi KISZ-bizottság, illetve az ilyen ügyekben illetékes diáktörzs is.

Gubcsi Lajos
főszerkesztő

Füstölgünk (Esettanulmány)

Tilos a dohányzás! — piroslik valahol a tábla összes egyetemi termünkben, önfegyelmre intve és szenvedély hódolót és némileg megnyugtató az ellenzőit. E nyugodt lelkiállapotban nem is tűnik fel külön, hogy a szemmináriumi termünkben is meghúzzák egy ilyen tábla nagyobb zöld társa mellett.

A beérkező tanárnak sem. Az első tíz perc után elnézést kér a dohányosoktól? — egyébként a csoport tíz százaléka) és mindenféle reakciót kizáró „vorsasággal rágyújt. A taktika bejön; a csoport döbönt cendben ül, és fogalma sincs arról, vajon a többieket is zavarja-e a füst, vagy csak ő idegenkedik tőle. Az első sorokban igyekeznek arányban húzódní. Az egyik hátsó sorban kinyílik egy ablak, valaki nagyot szippant a friss levegőből. Előkerülnek a pulóverek, és akinek nincs, az is inkább „a büdösben még senki sem fagyott meg” tételt feladva didereg. Lelki szemünk előtt felvillan az Élet és Tudomány egy fotója, melyen egy dögfelete, korhadt szivacs látható, aiatta „a nikotina hatása az emberi tudóré” felirattal, és most először szeretettel emlékezünk vissza a katonaságnál gázálarcban eltöltött időkre. A csikk végén ablak becsuk, pulóver le, levegővétel.

A taktikailag elhibázott első védekező lépés szükség-szerű további kapitulációkat von maga után, még kétszer az óra folyamán. Az óra végén izgatott megbeszélés során elvileg mindenki támogatja a határozottabb fellépést, a gyakorlati megoldás azonban elriasztó. És ha lehet? Ha pikkelni fog? Ha nála fogok vizsgázní. Végül is a következő szeminárium elején inkább a piros tábla mellett nagy zöldre kerül fel egy végig nagybetűs felirat. Kérjük nem dohányozni! Kétes magyarságát talán csak a

konkrét és általános megszólítás e helyzetekre jellemző problémája mentheti.

Tíz perc telik el az órákezdetől, és újra előkerül egy cigarettaszál. Megfontolásra nincs idő, hisz most kérdés nélkül kattant az öngyújtó, így egy időben az első lánggal, a felparázsló hangulatot kihasználva feláll a csoport önkéntes képviselője. Nem az egyetemi szabályokról beszél, hanem a nemdohányzó érdekeinek is figyelembevételét kéri, melynek leghatékonyabb formájának a dohányzás mellőzését tartaná. „Aha, szóval magát ez irritálja” — következik a némileg egyszerűsítő válasz, és a csoport jó része fellelegzik, hová nem az ő arca mellé került egy minusz, és a problémája mégis megoldódott. Az öngyújtó ugyanis eltűnik, és némi fityegés után a cigaretták is követi.

Úgy látszik, az öles betűs sorok éppúgy elkerülték a tanár figyelmét, mint a tiltó tábla. De most valamit fel kell írnia a táblára! Feszült csend! Az egész csoport szemé együtt mozog a tanárral, amint az ő szemükbe már egy órája üvöltő sorokat végigolvassa. A tanár is érzi a feszültséget, úgy gondolja, az igazí csattanót még tőle várják. „A nagy betűket ám nem mind ismerem” — közli tehát, aminek ismerve oktatásunk színvonalát, csekély, a realitása. A csoport is óra végéig gondolkozik, hogy mi volt a bejelentés indítéka.

És mi volt az esettanulmány indítéka? Remélem, minden dohányos felfedezi, hogy egyetemünkön mely helyeken tiltják a dohányzást, és ott nem fog rágyújtani. Ha pedig mégsem így lenne, lesz olyan, aki saját, szabályzat-támogatva érdekeinek hangot mer adni, és figyelmezteti tévedésére. Hogy ne mi füstöljünk.

F. G.

HOVA JUTHATUNK MÉG?

Ez egyre rosszabb lesz. Megint voltam egy összegyűlt diákközösségi rendezvényen, s sikerült újból rájönni arra, hogy valami nem stimmel se a diákönkormányzattal, se a diákvezetéssel.

Az októberi 15-i HT jelölőgyűlésről van szó. A Hallgatói Tanács álláspontja szerint olyan dolgokat képviselnek, amelyek az összhallgatóság érdekeit jelentik. Mégsem kíváncsi rájuk az egyetemen jörfőrmán senki. Miért lehet ez? Mert eddig csak a por felkavarása történt meg, s mindenki gondosan ügyelt, hogy mire leszall, addigra már ne legyen ott. Rengeteg plakát az egyetemen, szórólapok, de az átlaghallgató számára mindegyik titkosírással, amelyből nem tudja megfejteni, hogy valójában ez mire való, mit érhet el itt, vagy miben használhat neki.

S múlt szerdán újból. Van egy mag, mely funkciót funkcióra halmozva vesz részt az egyetemi életben, de ezek fokozatosan elszigetelődnek (50—100 fős). A „beltenyészetek” sikerül néha akkora meddő vitákat kavarnia, hogy még az is elmenekül, akit egyébként érdekel a téma. Jó kritika, ha a teremből a programbeszéd elhangzása közben is áramlanak ki emberek.

HOGY MIÉRT KRITIZÁLOK?

Szeretnék HT-tag lenni. De nem nagy elvi álláspontokat megfogalmazni nem létező dolgokról, vagy sok olyanról, ami már működik az egyetemen, hanem konkrét tetteket akarok véghez vinni, olyan elképzeléseket keresztülvinni, amelyek, úgy érzem, lendíthetnek valamit a hallgatóság helyzetén.

JEL-ÖLÉS

Először is fontosnak tartom, hogy a HT-nak nagy nyilvánosságára legyen. Ezt nem lehet azzal elérni, hogy bezárkózunk az első emeleti szobába és onnan „képviseljük” az egyetem ifjúságát. Nem, az úgy nem jó. Létre kell hoznunk egy kétlépcsős tagozatot. Az első lépcső természetesen a választott mag, a második (hátsó) pedig nekünk kell magunk köré gyűjteni. Csak a személyes meggyőzés lehet hatásos. Az is csak akkor, ha konkrét elképzelésekkel állunk elő. A nagy belső elméleti vitákat, amelyek nyilvánosítása csak ronlaná hírnököt, magunk között vitassuk meg, s ezekkel csak akkor jöjjünk elő, amikor már érdemi eredményre jutottunk. Olyan embereket kellene a második lépcsőbe bevonni, akik nem túlterheltek, nincs ezerféle megbízatásuk, szóval az ún. „apolitikus” diákságból, amely néha jobban politizál, mint a politikai diákság. De ez még kevés a nyilvánosságához, szükséges lenne havonta nyílt fórumokat tartani, ahol beszámolhatnánk, mit végeztünk, s ötleteket méríthetnénk. Mert a HT-szoba hideg terület, ide nem jönnek el az emberek ötleteikkel.

Hogy ne csak szószaporítás legyen, rögtön egy konkrét programot. A nyelvi oktatás. Szükségessé vált a nyelvi képzés reformja. Nem állapot, hogy elő van írva legalább egy nyelvből középfokú vizsga a diplomához, de a feltételek nincsenek meg ennek a megszerzéséhez. S mi az, hogy egy közgazdászhallgató nem tanul

hat értelmesen, magas szinten nyelveket? Hát kinek lesz erre szüksége a munkájában, ha nem éppen neki. Ide gyökeres változtatás kell. Javasolom a demonstrátori szám jelentős növelését (40-50 fő), ezzel lehetővé válna a nyugati nyelvek tanítása, ehhez kapcsolódóan a szabad nyelvválasztás. Hogy a sok anyanyelvi orosztanár se maradjon munka nélkül, létre kellene hozni minőségis orosz nyelvi csoportokat (2-5 fő). A változtatásokkal lehetővé válna legalább egy nyelv felsőfokú ismerete. Meggondolandó lenne az angol nyelv kötelezővé tétele középfokig.

A KOLLÉGIUMI FELVÉTELIK IS

rendszeres problémát jelentenek. Itt a HT gyakoroljon ellenőrző szerepet. Legyenek 6 fős kollégiumi felvételi bizottságok (3 HT-tag, 3 helyből). A HT kontrolláló szereppel vegyen részt ebben a bizottságban. A meghozott döntést pontszám szerinti bontásban (név, pont és miből származnak a részpontok) ki kelljen függeszteni. Ha a felvett létszám 1/3-nál több fellebbezés érkezik, abban az esetben újra kelljen tárgyalni a felvételiiket, s az eredményt újra kiírni. Egyetértek Lengyel Csabának azzal a felvetésével, hogy a Veres Pálné utcai épületet kollégiummá kellene visszaalakítani, azzal a kiegészítéssel, hogy itt kellene létrehozni néhány kisebb közösségi klub-szerű helyiséget.

A mai gazdasági helyzetben megpróbálnék tenni azért,

hogy a szociális támogatások összege ne csökkenjen, de az albréti segély se szenvedjen csorbát.

Nagyon fontos lenne az oktatás színvonalának emelése, a technikai berendezések használata. Nagyon sokan még mindig úgy oktatnak, ahogy a huszadik század elején. A tanár bejön, ledarálja az anyagot, s kimegy. Szinesíteni kell az órákat, több szemléltető anyagot használni. Ez egyben a HT-nak fel kellene mérnie az egyetemen rendelkezésre álló összes lehetőséget, s a tanszkeket győzködni egy kicsit a szemléltetőanyag iránt.

AZ ÖSSZEGETEMI DIÁKSZERTKÖR

létrehozása a HT megalakítása utáni hónapban, pártoló és rendes tagokkal, tagdíjjal, amely az anyagi alapot jelen-tené a működéshez. Így intézkedésekkel lenne a szervezet, s lehetővé válna a pályaaajlatok kihasználása, versenyek kiírása.

Már megint működik egy új szervezet, már megint nyitna egy új újságot. Minek? Mi szükség van arra, hogy külön újságja legyen a HT-nak. Lehetősége van bárkinek a Közgazdaságban való publikálásra, hisz úgy kaphatja a legnagyobb nyilvánosságot.

Program:

1. Többlépcsős hallgatói tagozat.
2. A nyelvi képzés reformja.
3. A kollégiumi felvételi rendszer módosítása.
4. Szociális helyzet javítása.
5. Az oktatás színvonalasab-bá tétele audiovizuális eszközökkel.
6. Diáksportkör.

Kolozsvári László
(Kolo)

A hallgatói tudományos tanács ülése

Százezer forint új ötletekre

A hallgatói tudományos tanács október 14-i ülésén először az Új ötletek pályázatra érkezett jelentéseket bírálta el, illetve elosztotta a pályázatok között a támogatásukra rendelkezésre álló százezer forintot. A tanács mind a nyolc új ötletet támogatta:

Az agrárszociológiai hallgatói kutatócsoport A falusi társadalom gazdasági alkalmazkodó képességének empirikus vizsgálata című kutatására a HT 13,1 ezer forintot külső forrásból megszerez, fénymásolási és számítógépes adatfeldolgozó igényeit az egyetem kielégíti.

A Gulyás Eva, Gulyás Tünde, Tóth Adrienne által szervezett kutatómódszertani sorozat tényleges költségeit — várhatóan 4 ezer forintot — a tanács e határig fizeti.

A Tarkarét utcai kollégium Algoritmus számítástechnikai klubja 30 000 forintot kapott arra, hogy meglevő számítógépeit üzemelő rendszerré fejleszthesse egy sornyomtató vásárlásával.

A MIKOR-klub szociológiai, pszichológiai sorozatát és tervezett kiadványát a tanács külső forrásból megszerzendő pénzzel kívánja támogatni.

A re-evaluation counseling módszerű támogató csoportot 22 000 forinttal támogatja a tanács.

A Rajk László Szakkollégium és a Széchenyi István Szakkollégiumi Csoport első-sők számára szervezett szakmai alapozó kurzusának pályázata 4000 forintot kapott.

A Széchenyi István Szakkollégiumi Csoport könyvtárának kialakításához a tanács 15 000 forinttal járult hozzá.

A TEK személyi kiadvány-szerkesztéshez, irodalomjegyzék-készítéshez szükséges részegységei megvásárlását a tanács 25 000 forinttal támogatta, további 25 ezer forint külső forrásból való megszerzésében pedig segít.

Ezek után elnapolták a hallgatói tudományos tanács működési szabályzatának megtárgyalását. Ugyancsak következő alkalommal térnek majd vissza a tanáchoz tartozó hallgatói csoportok pénzekezelési rendjének, vagyontárgyaik felelősségének, kezelésének, kölcsönzésének szabályozására is. Ugyanezokkal tárgyalnak majd arról is, ki legyen az egyetemi TDK-titkár, valamint a HT titkára.

Tájékoztatót kaptak a tanács tagjai arról, hogy a KISZ KB gazdaságpolitikai osztálya anyagilag is támogat olyan kutatásokat, amelyek a lakáspolitikával, a bérreformmal, és a szociálpolitikával foglalkoznak.

Pénzügyi döntések

Az egyetemi közművelődési bizottság továbbította a Művelődési Minisztérium pályázatára érkezett igényeket, s egyben véleményt fűzött azokhoz.

Az egyetem rendelkezésére álló közművelődési célú pénz második félévi felosztásáról a következőképpen döntött: Tanulmány színház 5 ezer, amatőr filmstúdió 30 ezer, dzsesszklub 40 ezer, fotóklub 15 ezer, énekkar 5 ezer, néptánc-együttes, 4 ezer (+ 18 ezer, ha az MM-től nem kapja meg), közművelődési titkárság egyéb (TNGY, közönség-szervezés, pszichológiai sorozat stb.) 40 ezer, Kínizsi utcai kollégium 8 ezer, Ráday utcai kollégium 10 ezer (+ 15 ezer, ha az MM-től nem kapja meg), Rajk kollégium 25 ezer, TEK 15 ezer, Társadalomtudományi klub 5 ezer, Közgazdasz szerkesztőség 10 ezer, Tám-pont stúdió 40 ezer, Nyelvi Intézet interklubja 15 ezer, köz-művészeti kör 10 ezer forint.

A bizottság ezután az egyetemi közművelődési szabályzat tervezetét vitatta meg.

Széchenyi csoportgyűlés

A Széchenyi István Szakkollégiumi Csoport — amelynek immár 50 tagjából 28 a Rádayban együtt lakik — legújabb gyűlésén a Társadalomtudományi Klub, mint a csoport és a KISZ-bizottság közös klubja, a csoportnak fontos bázisa, de egyben önálló öntevékeny csoport, amely belső ügyeiben maga dönt, tisztségviselőit maga választja meg, pénzügyi önálló, a csoporttól elkülönítettek. A csoport csupán a klub nagy po-

litikai jelentőségű ügyeiben foglal állást. (Egy nappal korábban a KISZ-bizottsági állásfoglalás a maga szempont-egyébén klub által elő-készített csoportgyűlést tartott.)

A csoport megválasztotta tisztségviselőit is. A diák-bizottság titkára Szalai Péter (IV. agrár), tagjai Both Vilmos (II. külgazdasági), Foltányi Árpád (II. ipar), Kucsinka Katalin (II. ipar), Szarvas Gyula (II. közlekedés), Tóth Ákos (IV. tervgazdasági). A szintén a csoportgyűlésnek felelős szakmai, tudományos tanács vezetője Fazakas Gergely (III. pénzügy), tagja Balázs Zoltán (III. pénzügy), Majoros Csaba (IV. agrár), Siska András (IV. ipar), Tóth Ákos (IV. tervgazdasági) lett.

Első(s) tapasztalatok

Birodalom lehetőségekkel

Ki a gimnázium, ki egy szombathelyi vagy győri év, ki pedig második esetleg harmadik, immáron sikeres próbálkozás után lett elsőéves egyetemi hallgató.

Mindannyiunknak lehetőségek tárházát nyújtja az egyetem, kurzusok, filmvetítések, előadások és egyéb kulturális programok szervezésével, csak legyen aki bírja szusszal és persze idővel.

Első benyomásokról, élményekről beszéltem két újonccal: Hatvani Renátával és Andrási Zoltánnal.

— Furcsa véletlen, hogy egyikőtök sem igazán járattan az egyetemi életben...

Renáta: „Igen, én tavaly a Külkereskedelmi Főiskola hallgatója voltam, majd a vizsgaidőszak végén kértem az átvételemet. Már ott éreztem, mennyire más ez a világ a gimnáziumhoz képest, de az az év inkább csak szellőske volt, az itteni sodró erejű szélhez viszonyítva.”

Zoli: „Nekem a báltám mesélt sokat, ő már vén rókanak számít negyedévesként. Láttam milyen jól érzi itt magát. Persze első gimiben még programozó matematikusnak készültem, majd mint minden kamazs lelki problémámra akartam megoldást keresni, ekkor a pszichológia volt az álom vágya. Majd egy építőtáborban találkoztam egy közzézős fiúval, jót beszélgettünk, mondta, hogy valamikor ő is pszichológus akart lenni, és lám, most itt van. Talán majd egyszer én is elmondhatom ezt valakinek...”

— És mi a tapasztalatotok az első hónap után?

Renáta: „En jól vagyok bár kicsit fáradtnak érzem magam. Klassz dolognak tartom az instruktori működést, néha olyan jólesik, hogy anyás-

kodnak (illetve apáskodnak) feleltünk. Rengeteg embert ismertem meg ezalatt a néhány nap alatt, úgy érzem, itt sokkal könnyebben lehet kapcsolatokat teremteni, jobban odafigyelünk egymásra, nagyobb az összetartás, mint ahogy a főiskolán hozzászoktam. És ez a rengeteg előadás, program is bámulatba ejtett. Most már sajnos szelktálnom kell, csak így mindig bujkál bennem a kisördög és vigyorog: «most maradsz le valami fontosról!».

Zoli: „Szerintem is elsődleges szempont minden lehetőséget kihasználni. Báltám révén jól ismerem a rajkosokat, de nem akarom elhárítani magam. Ugyanúgy szeretnék eljárni a Társadalomtudományi Klub rendezvényeire is. Járok most a Támpontról brizstanfolyamára. Olyan ez, mint a finom csészés tea vagy piramis torta-szelet: belemélyed az ember és nagyon tudja élvezni.”

— Van-e szabadidőtök?

Renáta: „Egyelőre, nem sok, még »falom« az egyetem. Sajnos sokat kell pazarolni a tarkaréti kiruccanásokra. De azért palacsintásü-téseket, csoportbulikat és színházlátogatásokat is szerveztünk már magunknak.”

Zoli: „Az egyetem szét is szórja az embereket, de azért kovacsol is. Az első, véletlen-szerű kapcsolatokon túl most már kialakulnak kisebb-nagyobb közösségek, baráti társaságok. Igyekszem megtalálni a hasonlóságokat (nem fel-lekdevez meg a szebbnél szebb lányokról sem), de továbbra is barátom a könyv, ami persze jó szerelmi csodások ellen is.”

— Hasonló forgatagos napokat kívánok továbbra is nektek.

Szabó Andrea

Összegyvetemi KISZ-gyűlés

(Folytatás az 1. oldalról.)

ez, amit leírunk és nem tartunk be. Ezután a KISZ-bizottság és a KISZ-en belüli tevékenységcentrumok viszonyát érintette, kifejtve, hogy a KISZ-nek csak jogsértéskor legyen lehetősége beleszólni a tevékenységcentrumok életébe. Kifejtette, hogy a KISZ felépítésében strukturális zavarok vannak, s hogy a KISZ-bizottság politikai programjával nem egyeztethető össze, amit a KISZ-bizottság ez ügyben ténylegesen csinál. Ehhez kapcsolódott Kutassy Jenő (III. évf. pénzügy), aki szerint pontosan deklarálni kellene, milyen legyen ez a viszony, beleértve a pénzügyi kapcsolatok tisztázását is, mert például az elsős évfolyam-vezetőségeknek, a szakvezetőségeknek a KISZ-hez semmi közük nincs, csak pénzt kapnak onnan.

Sugár András (statistika tanszék) szerint csak történetben érdemes ezt vizsgálni, s eszerint egykoron az összes tevékenységcentrum „KISZ-es” volt, a KISZ-nek tartoztak beszámolóval, és pénzt kaptak a KISZ-től. Majd sokat közülük „leadott” a KISZ, pl. az AIESEC-et néhány megmaradt neki, pl. az instrukturji és a nemzetközi szakbizottság, amely utóbbi kiutazási ügyletei a KISZ-bizottság jutalmazási politikájának részét képezték. Ha megérett a helyzet a tisztázásra, erre mód van, de egyelőre a KISZ-bizottság jogosan jár el a nemzetközi szakbizottsággal kapcsolatban.

Ezután hosszas vita kezdődött arról, vajon van-e egyáltalán realitása a KISZ sejtke-re és összekötőkre épülő vá-

gyó elképzeléseinek, ha ez ennyi hallgatót érdekel legfeljebb, ahány itt megjelent. (Ide kívánczok a megjegyzés, hogy Pozsgay Imre jogi kari előadására ekkortájt jelentős tömegek távoztak a KISZ-gyűlésről. Egy elvileg politikaorientált, de politikai tevékenységében egyre kevésbé létező szervezet a KISZ — hangzott el —, majd arról volt szó, ideje lenne valami olyan programot kidolgoznia, amivel meg lehet állni a hallgatók előtt. Erre vonatkozóan számos konkrét ötlet is elhangzott, pl. hogy a KISZ-nek vissza kéne nyernie a tőle eltávolodott szervezeteket, hogy a KISZ szervezeten szabadidős programokat, hogy ezzel 11 fős bizottsága és a körülötte levő körülbelül 60 ember mellé másokat is bevonjon stb. Ekkor hangzott el néhány egyéb kritika is, pl. hogy nincs a KISZ-nek politikai programja, pedig sokan akarnának politizálni, de itt is órák óta csak a szöveg folyik, vagy, hogy annyi minden elhangzik, de nem történelem, semmi, vagy, hogy a gólyatáborban senki KISZ-es nem volt, pedig vannak elsősök, akik szívesen folytatnák a KISZ-munkát, csak nem tudják, hogyan kezdjék el, hova forduljanak ez ügyben.

Kalmár Péter (III. évf. kül-gazd.) szerint, ha a KISZ erőt és nagyobb tagságot akar nyerni, új szemléletmódba kell ázökkennie, majd így folytatta: „Aki programot akar csinálni, menjen a KDC-be, ők ebben jobbak. Egy kemény politikai szervezet egyetlen útja az lehet, hogy kemény kommunista, balos fellegységben megfogal-

maz egy radikális programot országos ügyekben, azaz országos kérdésekben mondja ki, hogy a Közgázon mi a bales álláspont. Ennek majd hatása lesz, ehhez lehet támogatást szerezni, és ez beindít majd folyamatokat. Vitákban kovacsolódik az egység” — mondta többek között Kalmár Péter, majd a HT és a KISZ viszonyáról beszélt. Néhány perccel később Iván Gábor (III. évf. kül-gazd.) támogatja ezt a javaslatot, amely szerinte az egyetlen konkrét hozzászólás volt. Hozzáfűzte, hogy 1919-ben a kommunista pártnak úgy sikerült befolyást szereznie a fővárosban, hogy röplapjai témájával a lakáshelyzetet és hasonlókat választotta, s ehhez hasonlóan a Kalmár Péter által javasolt politikát úgy folytathatná a KISZ, ha kiállna kényes kérdésekben, például az áremelésekkel, a kollégiumi helyzettel kapcsolatban, ha elintéznék, hogy a vidéki hallgatók itteni tanulmányi ideje számítson bele budapesti lakáskérvényük idejébe.

Időközben Szelezky Zolt „könnyedebb” programokat is beiktatott, például nyújtózkodásra, egymás masszírozására szólította fel a jelenlévőket.

Ezután Nagy Ernő jegyzett meg annyit, hogy néhány illúzióval jó lenne leszámolni, és tudomásul kéne venni, hogy a HT-nek sem lesz két-három ezernyi bázisa, valamint, hogy több szerv politikál itt, ezért is van a KISZ ilyen helyzetben.

Horváth Gyula KISZ-titkár elmondta, hogy a politika eddig is az volt, hogy kemény program kell, s hogy a lényeg

az, milyen célokért akarunk kiállni, és ha ez csak töredéket érdekel, akkor ezt tudomásul kell venni. Véleménye szerint körülbelül tíz százaléknyi az egyetemen a politikával foglalkozók aránya. Egyébként a KISZ és a HT szétválasztását, a KISZ sejtke-összekötős elrendeződését és Iván Gábor konkrét javaslatát támogatta Horváth Gyula.

Ezután az a kérdés merült föl, hogyan tud majd egy hallgató kapcsolatot teremteni a HT-val. A válaszok szerint ezt például fogadóórával, üzenőládával, fórumokkal, egyetemi rádióval lehetne megoldani. Ezt követően a jelenlévők megszavazták a KISZ Bizalmsban megjelent programjavaslatot, mint elvi kiinduló alapot.

Hosszas vita kezdődött a KISZ-nek a hallgatói tagozathoz, a KISZ-jelöltjeinek a KISZ-hez, a HT-hez, a KISZ programjához való kívánatos, lehetséges, valóságos viszonyáról. Ez újabb sokfordulós szavazásra adott alkalmat, aminek eredményeképpen Bajnai Gordont a KISZ jelöli a HT-be és ő elfogadja ezt. Bihari Edmond, Iván Gábor, Kalmár Péter, Kerekes Agnes, Kutassy Jenő, Lenger Csaba, Nagy Ernő, Zejzen Samir nem vállalja, hogy őket a KISZ jelöli, de támogatást kérik és elfogadják, s másrésztől a KISZ őket támogatja. Kolozsvári László jelentkezett még a KISZ támogatásáért, a jelenlévők azonban ezt nem szavazták meg neki.

A gyűlés ezzel ért véget.

M. G.

Tananyagvita

Egy új alapozó tárgyról

Az általános vállalati gazdaságtan a reform után alap-tárgy lesz egyetemünkön. A vállalatgazdasági kutatócsoportot bízták meg azzal, hogy — támaszkodva a reformot előkészítő munkabizottságok munkájára, valamint a témához kapcsolódó eddig oktatott tananyagokra — dolgozza ki az új tárgy lényegi koncepcióját és tematikáját. Ez a munka most érkezett el abba a fázisába, amikor időszzerűvé vált, hogy az elkészült anyagot megvitassák a társtanszék-ek és -intézmények munkatársaival. A vitát október 13-án tartották.

A fórumon Csáki Csaba rektor elmondta, aki bevezetőjében utalt arra, hogy ha egyetértés mutatkozik abban, hogy egyáltalán létezik ilyen általános vállalati gazdaságtani diszciplína, akkor ez a tananyag képezheti egyetemünkön oktatásának alapját. Mivel új tárgyról van szó, megszületése sértheti számos tanszék igazi vagy vélt kompetenciaterületét. Ezért — ahogy Máriás Antal (szervezés t.) később megfogalmazta — szükség van a konzultációkra, vitákra, hogy kiderüljenek az egyes tárgyak közötti határok, az egymásra épülésük mikéntje, hogy megoldhatóak legyenek az elhatárolódások stb.

Chikán Attila a tananyag tervezetét kidolgozó team vezetőjeként elmondta, hogy a reform tantervében a második év két félévében heti 3, illetve 4 órában mindenki számára oktatandó tárgyról van szó. Munkájuk alapproblémája az volt, hogy nálunk nincs előzménye annak, hogy a vállalatok ismerveit általánosan, az ágazati sajátosságok nélkül tárgyalják, illetve annak, hogy az ágazati és egyéb jellemzők a részletek között kerüljenek elő. Ezt a fajta felépítést a nemzetközi szakirodalom ismeri, és a vitában részt vevők is támogatták.

A hozzászólók mind a koncepció tartalmát, mind megfogalmazását dicsérték, ugyanakkor számos kritikai észrevételt is tettek. Egy sokak által megfogalmazott igény volt, hogy az anyagban tisztázódjon, hogy a szerzők a leíró jellegre törekednek-e, vagy egy racionális, ideáltipikus vállalatkép megalkotására vállalkoznak. A tervezet a leíró jellegűt tűzte célul, és ennek erősítését javasolták a hozzászólók is, tehát azt, hogy a napjainkra kifejlődött, valós vállalatok absztrakcióját kísérleltek meg felállítani a szerzők. (Máriás Antal a probléma érzékelésére a leíró-magyarázó és az „előíró” elmélet ellentétpárját használta.) De sokan kifogásolták, hogy „anyag termelés”, iparvállalat-centrikus a tervezet.

Egy hozzászóló szerint a nyugati szakirodalom is ebben a hibában szenved. A szolgáltatási vállalatok, az információipar cégeinek sajátosságai nem hatják át eléggé a koncepciót, s ezen változtatni kell.

A más tárgyakhoz való kapcsolódás kérdésében Szabó Katalin (pg. t.) fogalmazta meg a maga szakterületére vonatkozóan azt az igényt, hogy mivel a pg., közgazdaságtanban a gazdaságnak mikroszemélyt — szemléletéről, a vállalati gazdaságtanban ugyanennek vállalati szempontú szemlélete. Például az előbbi tárgyalja a tőkepiac „mikrosajátosságait”, míg az utóbbi a vállalatok tőkepiaci viselkedéséről, illetve tőkepiachoz való viszonyáról beszéljen.

Elsősorban a vállalati pénzügyek kapcsán esett szó a tananyagok, tanszék közötti átfedésekről. Ha a vállalati gazdaságtan tárgyalja a vállalati pénzügyeket, akkor milyen feladat hárul ez ügyben a harmad-, negyedéves sora kerülő pénzügyi szaktárgy-ra? De ugyanez a kérdés például a marketinggel kapcsolatban is. Többen úgy vélték, hogy vállalni kell az átfedéseket, mivel egyrészt nyilván egy általános tárgyon belül kisebb tér jut a rész kérdésekre, s így a részletek tárgyalása a tanszék feladata marad, másrészt a szakirányok eltérő tárgysztruktúrája miatt lehetséges, hogy egy-egy hallgató pénzügyből vagy marketingből csak annyit tanul, amennyit az általános vállalati gazdaságtan nyújt neki.

A számtalan részletkérdés között azt ajánlották a szerzőknek, hogy a vállalat ökonomiát jellemzésén túl fektessenek súlyt a szociológiai, szociálpszichológiai vonatkozásaira is, hogy ne a profilmaximalizálással definiálják a vállalati működést, mert ez sem a szocialista, sem a tőkés vállalatok jó részére nem igaz, de még sok minden egyebet is szóvá tettek. Timár János szavai akár a vita összefoglalásul is szolgálhattak volna. A kutatócsoport — mint mondta — valami olyan új megalkotásán fáradozik, amellyel kapcsolatban vannak ugyan tapasztalataik más országoknak, de ezek ilyen vagy olyan okokból egyszerűen nem átvethetők. Ráadásul a gazdasági reform eddig nem változtatta meg a gazdasági struktúrát és működést, így nincs meg az a külső környezet, amibe szervesen beillene ez a fajta diszciplína, tárgyalásmód. Nem könnyű, gyors siker ígért feladat tehát az általános vállalati gazdaságtan megteremtése.

K. S.

Születésnapi beszélgetés Mandel Miklóssal

Mandel Miklós, aki a Nép-gazdaságtervezési Intézet oktatója, s akit 60. születésnapja alkalmából köszöntünk, 1952-ben a Közgazdasági Egyetemen végzett annak az évfolyamnak a tagjaként, amelyik először kapott teljes négyéves képzést. Egyetem után egy évig a Középgépipari Minisztériumnál, majd 1953-tól 1958-ig a Műszaki Egyetemen dolgozott. Kétéves vállalati kitérő után az Országos Tervhivatal Beruházási Irodájában kapott megbízást. 1964-ben került a Közgazdaságtudományi Intézetbe, ahonnan 1972-ben jött át az egyetemre. 1970-ben nyolc hónapig az USA-ban, 1982 és '84 között Nicaraguában dolgozott.

— Úgy tudom, a Tervhivatalban a KGST-beruházások gazdaságossági összehasonlítását foglalkozó csoportjában dolgozott. Az együttműködésnek ez a területe akkor és ma is elég sok bírálatot kapott, illetve kap.

— Nem lehet ezt egyértelműen jónak vagy rosszának ítélni. Kétségtelen, hogy az együttműködés látványos, nagy eredményeket nem tudott felmutatni. Lényeges volt azonban a tapasztalatcsere a tagországok képviselői között. A szocialista országok közgazdasági gondolkodásában már 1960 körül jelentős eltéréseket fedeztünk fel. Érződött például a sajátos román álláspont, amely KGST-együttműködéssel az ún. nemzeti sajátosságokat állította szembe. Már abban az időszakban növekvő súllyal jelentkezett a beruházások hatékonysági kérdése. A nem kielégítő hatásfokot az akkori felfogás a gazdaságossági számítások hiányával magyarázta. Ezért kerültek felszínre az exportgazdaságossági és a beruházás-gazdaságossági számítások, ennek nemzetközi lecsapódása kezdte a változó együttműködés tárgyát. A beruházás-gazdaságossági számítások intézményesítése természetesen nem eredményezte a beruházások hatásfokának javulását. A számítások a beruházási döntési mechanizmusában sajátos szerepet kaptak, s elsősorban a tervalku, és nem a gazdasági tisztánlátás

eszközeként funkcionált. A gazdaságossági számítások érdekében végzett elemzések legnagyobb érdeme, hogy belső tartalmát tekintve a 68-as reform kezdetleges előfutára volt. Gondolok itt arra a törekvésre, hogy a nemzetközi árák és a hazai árák összekapcsolása, a beruházások visszerhessége, a belföldi ármechanizmus kritikája először a gazdaságossági számítások elemzése során vették fel.

— Ezek a '68-as reform során már érvényre juthattak. Kérdés azonban, hogy a gazdaságpolitika a mai napig átvette-e már a gyakorlatban is ezeket a már 1968-ban elfogadott elveket.

— Az 1968-ban bevezetett gazdaságirányítási reform a beruházások szabályozása során rendkívüli ellentmondásoktól volt terhes. Az előkészítés során két egymással ellentétes álláspont alakult ki. Az első a fejlesztéseket, ezen belül az ún. egyedi nagyberuházásokat a népgazdasági tervezés kompetenciájába, míg az árupiaci kapcsolatokat kizárólag az ún. folyó termelés tevékenységi körébe utalta. A másik elképzelés, a beruházási tevékenység egy részét a mikrogazdaság elemeként kívánta kezelni. Ez utóbbi elképzelés a hatvanas években társadalompolitikai, ideológiai, szervezeti okok miatt nem valósulhatott meg. A beruházási tevékenység szabályozása ezért már a reform bevezetésének időszakában a mai szöveggel szembe fordított álláspontba fordult. A reform visszarendező-désének minősíthető. A reform-előkészítéssel foglalkozó beruházás munkacsoport tagja voltam. Nem kívánom túlértékelni szerepemet a reformkonceptió kialakításában, de tárgyilagosan el kell ismerni, hogy mint e munkacsoport tagját, bizonyos — ha nem is nagy — felelősség a reform visszarendező-dési folyamatában engem is terhel.

— Most, húsz évvel később, megint a reform időszakát éljük. Mi a legfontosabb különbség a mai és az akkori helyzet között?

— Az elmúlt két évtized bebizonyította, hogy a gazdaság működőképességének helyreállításához szükség van a korábbi ideológiaszervezeti fekély felszámolására. A ki-

bontakozás ma egyidejűleg nehezebb és könnyebb feladat. Nehezebb annyiban, hogy a gazdaság súlyos működészavara miatt a ma meghozott intézkedések már elkésztettek minősíthetők. Könnyebb annyiban, hogy a reform nemzetközi környezete kedvezőbb, ezáltal a reform következetes kibontakoztatása ellen ható szemlélet jelentős defenzívába került.

— 1972-ben visszatért az egyetemi oktatáshoz. Milyen témakörökkel foglalkozott?

— A disszertációm a központi beruházási döntések tárgyalában írtam. A népgazdasági és vállalati tervezésben belül pedig a szocialista vállalat kutatások koordinálásában vettem részt. Korábban a Gazdaságpolitikai Kutatócsoportban, később a Tervgazdasági Intézet munkatársaként a területfejlesztés, infrastruktúra és környezetvédelem kérdéseit vizsgáltuk.

— Az oktatói tevékenységet sokféleképpen jellemezhetjük. Az ön esetében igen jellemző, hogy — mint tudjuk — volt diákjai közül sokan felkeresik az egyetem elvégzése után is, segítségért, tanácsot kérve. Ugyanakkor nem ismerjük a véleményét a hall-

gatókról, az oktatás egészéről.

— A hallgatókról alkotott képem stabil. Minden évfolyamban van öt-tíz százalék, akikkel jó együttműködést lehet kialakítani. Úgy gondolom, más tanszék is megtalálja a saját témájuk iránt érdeklődő hallgatóikat. Így a hallgatókról kialakult képem nem az befolyásolja, hogy milyen eredményeket érnek el az alaptárgyak vizsgáin, hanem az, hogy a maguk által választott témában, kis csoportokban milyen érdeklődéssel és intenzitással dolgoznak. E kép kialakításában nagy jelentősége van a szakkollegiumokban végzett tudományos tevékenységnek, melynek eredményeit a TDK-konferencián tapasztaltam.

(Sokszor próbáltam már egyetemi oktatókat a folyosón megpillantva magámban elképzelni. Milyen lehet otthon? Mit csinál szabadidejében? Például, Mandel Miklósnak van egy 18 éves fia és egy 28 éves lánya. Harminc év óta a MAFC futballcsapatának vezetésében vesz részt. Magánéletben épp olyan, mint az egyetemen. Szerény és egyszerű.)

V. M.

A társadalomtudományi klub programjából

Október 22., csütörtök, 19 óra: Németh Magda (Toronto): Apám, Németh László megíratlan életregénye.

Október 29., csütörtök, 17 óra: Lengyel est. Wajda: Vasember, Szabó Lajos Máttyás: Lengyelország 1981-'87, egyéb kulturális programok.

(Mindkét rendezvény a Támpont Stúdióval közösen a Dimitrov téri épületben.)

Október 26., hétfő: Kerekes Zsuzsa—Halmi Gábor: Jog, állam, jogállam.

Október 28., szerda: Petschnig Mária Zita: A lakáskérdés kilátás(talanság)ai.

November 2., hétfő: Czippó Géza—Lévai Péter: Időjárás-jelentés helyett fiatal magyar költők versei.

(Az utóbbi három rendezvény 19 órakor a Makarenko utcai épületben.)

Kutatásmódszertani előadások

Neked szervezzük ezt az előadássorozatot: azért, hogy ha dolgozatot írsz, igényesebb, jobban megszerkesztett munkát adhass ki a kezedből.

Jó lenne tudni, hogy hogyan fogj hozzá. Ezekre a kérdésekre is választ kaphatsz, ha részt veszel öt előadásból álló sorozatunkon, amely a jövő héten indul. A pontos helyet és időpontot a pedagógia tanszék hirdetőtáblájáról és plakátjainkról tudhatod meg.

Tervezett témáink:
1. Forráskutatás, könyvtárhasználat, a tudományos elemzés, kutatást szolgáló olvasás fázisai és módszerei.
2. Témaválasztás, szakirodalom, jegyzetelés.
3. Az elméleti jellegű témafeldolgozás sajátosságai, módszerei.
4. Az empirikus kutatás jellemzői.
5. Hogyan kell TDK-t írni? Rád is számítunk!
A szervezők

Hogyan?

Mit ér a pénz, ha magyar?

Négy kérdéssel fordultunk egyetemünk három kiváló pénzügyi szakértőjéhez: Bácskai Tamáshoz, a pénzügyi tanszék tanszékvezető professzorához, Hagelmayer Istvánhoz, a pénzügyi tanszék professzorához és Bánfi Tamáshoz, a tanszék docenséhez. Az itt közzétett válaszokat egymástól függetlenül írták.

1 A kormány a '90-es évek elejére tervezte a külföldi adósságállományunk növekedésének megállítását. Milyen esélyt lát az eladósodás megállítására, figyelembe véve a gazdaság jelenlegi helyzetét? Ezt követően még néhány évig növekszik az adósságszolgálati kötelezettség. Milyen távlati vannak ilyen körülmények között a kormány által a '90-es évekre meghirdetett kibontakozási programnak?

BÁCSKAI TAMÁS:

1 Az adósságállomány növekedésének megállítása azt jelenti, hogy — a jelenlegi nemzetközi kamatlábak és adósságállomány mellett — 800 millió USD-t kell nettó kamatként kifizetnünk. Ha az adósságállomány növekedését is figyelembe veszem és minimális kamatlábemelés is kombinálok, az évi nettó kamatot (a fizetett és kapott kamatok különbözete) egymillió dollár, azaz a jelenlegi árfolyam szerint 46 milliárd forint, további leértékelés esetén 50 milliárd forint körül mozoghat. Ez a magyar konvertibilis import egyenlegével, a bruttó hazai termék 4-4,5%-ával egyenértékű. A gond az, hogy nem lehet biztonságosan arra számítani, hogy ezt devizában az export növekedéséből tudjuk fedezni, s belföldi viszonylatban a bruttó hazai termék növekményéből. Ezért a legrosszabb lehetőség, a változatlan export és bruttó hazai termék fenntartásából kiindulva, meg kell vizsgálnunk, mire terhelhető ez az összeg. A felhalmozásra nem terhelhetjük, hiszen a nettó felhalmozás az 1986-os évben már csak a bruttó hazai termék 3,4%-a volt, s ez beruházási oldalról egy százaléknál növekedést sem alapozott meg. A fogyasztás (személyi és társadalmi közös fogyasztás) egyetlen eleme a vállalati támogatások, amelynek csökkentése egyszerre jelenti a kívánatos megtakarítást s esik egybe termékszerkezet-átalakítási törekvésünkkel. Ehhez azonban vállalni kell azt, hogy a foglalkoztatási politika nem lehet korlátozó feltétele a szerkezetátalakítási politikának, s hogy a női családi jövedelmi okokból eredő kényszerfoglalkoztatás csökkentésével és szociálpolitikai eszközökkel, valamint alternatív foglalkoztatási lehetőségekkel, elsősorban a magán-tevékenységgel vezetjük le az alacsony hatékonyságú, ill. veszteséges vállalatok megszüntetésének foglalkoztatási következményeit. Ellenkező esetben ugyanis a teljes magyar fogyasztásra kellene teríteni a lokális konfliktusok elkerülésének hatásait; s ha nem számolunk a konvertibilis import hazai és KGST-ből származó helyettesítésének lehetőségeivel, akkor — a magyar fogyasztás átlagos importtartalmát figyelembe véve — az importmegtakarítás 200 milliárd forint körüli fogyasztáscsökkenést jelentene. Ez pedig teljesen lehetetlen. A '90-es évekre meghirdetett kormányprogram záloga tehát a veszteséforrások felszámolása.

HAGELMAYER ISTVÁN:

1 Mindenfajta kibontakozási program komolyságának alapvető feltétele az okoknak a felderítése, amelyek kritikus helyzetbe sodorták az országot. Közismert, és ezt a kormányzat is elismeri, hogy — az idő szorítása miatt is — ez a feladat még előttünk áll, miközben a kormány már megfogalmazta a kibontakozást szolgáló programját. Ez szükségszerűen jár azaz, hogy a remények mellett a kétségek is megfogalmazódnak, hiszen a program célkitűzéseit tekintve semmi meglepően új nem tartalmaz (a külső egyensúly megteremtésének igénye, a struktúra átalakításának követelménye,

BÁCSKAI TAMÁS:

1 A külföldi adósságállományunk csökkenését — a mai helyzetet figyelembe véve — az exportvolumen növelésével és az importvolumen csökkentésével lehet elérni. Az exportvolumen növelését az exportvolumen és a felénk irányuló kereslet egyaránt korlátozza. A keresletet a Magyarországgal szembeni szimpátia fokozásával ugyan ösztönözni lehet, de a kínálat összetételének, a külföldi kereskedelmi munka színvonalának látványos megváltozása máról holnapra sajnos — véleményem szerint — nem várható. Egy apró példa: a hajnali falurádió közölte, hogy egyik külkereskedelmi vállalatunk néhány kamion golden almát szállított Londonba, ahol az odavitt sárgával szemben csak a zöldet vásárolják. Mindaddig, amíg a sárga almát el nem adták, nem szállíthatunk, illetve az újabb szállítmányt a Közös Piaci országokban büntető vámmal sújtották volna. Az eset az elmúlt hetekben történt, s a csattanó: a külkereskedelmi vállalat vezetése csak annak fejében akart nyilatkozni, ha a rádió közli a hír kiszivárogtatójának nevét. Ha az exportvolumen nem fog kellő mértékben növekedni, ismét marad az import drasztikus visszafogása, aminek a visszahatását a gazdaságra 1982-83-ban már tapasztaltuk. A '90-es évekre meghirdetett kibontakozási program sikeressége alapvetően az azt megelőző stabilizációs időszak eredményességének a függvénye. Véleményem szerint gondjaink alapjai már nem egyszerűen gazdasági kérdések, hanem azon túlmútatott társadalmi problémák, amelyek közül elsőként említeném a személyi kiválasztást, ill. kiválasztást, s nem tudom, hányadiknak említhető a társadalom túl alacsony morális szintje.

HAGELMAYER ISTVÁN:

1 Mindenfajta kibontakozási program komolyságának alapvető feltétele az okoknak a felderítése, amelyek kritikus helyzetbe sodorták az országot. Közismert, és ezt a kormányzat is elismeri, hogy — az idő szorítása miatt is — ez a feladat még előttünk áll, miközben a kormány már megfogalmazta a kibontakozást szolgáló programját. Ez szükségszerűen jár azaz, hogy a remények mellett a kétségek is megfogalmazódnak, hiszen a program célkitűzéseit tekintve semmi meglepően új nem tartalmaz (a külső egyensúly megteremtésének igénye, a struktúra átalakításának követelménye,

BÁCSKAI TAMÁS:

2 Az Országgyűlés nyári ülésén a képviselők közül többen felhívták a figyelmet arra, hogy nem maragnak a költségvetési deficitnek a megküszöbölése a legfőbb gond, hanem a mögöttes meghúzódó negatív gazdasági tendencia. Milyen következmények lesznek ön szerint egy erőteljes „nadrágszímeghúzó” politikának?

BÁCSKAI TAMÁS:

2 Az erőteljes nadrágszímeghúzó politika,

ság — illetve annak jelentős megtakarításokkal bíró rétege — azt meghűsíthatják, először megtakarításuk csökkentésével, azután megtakarításaik feladásával. Azt, hogy — inflációs, ill. hiány-váramok közepette — ez a reális alternatíva, a jelenlegi vásárlási láz is igazolja. A halmozottan hátrányos helyzetűek nagy lélekszáma miatt differenciált realjövedelem-visszafogásra nincs mód, s így az a veszély fenyeget, hogy azoknak a motivációit kell csökkentenünk, akiknek a tevékenysége és kreativitása a gazdasági helyzet megváltoztatására alkalmas lenne.

HAGELMAYER ISTVÁN:

2 A lakosság fogyasztásának korlátozása ma már valóban elkerülhetetlen, vitatni lehet annak formáját (áremelés és adóelvonás együtt), mértékét (a realjövedelem lényeges csökkentése, miközben a hátrányos helyzetűek köre kiszélesedik) és ennek várható gazdasági és társadalmi következményeit. Mindennek gazdasági hatása kétséges — erről már szóltam — és ostobaság lenne reagálásra számítani. Ami szükségszerű és a „szükség-szerű rossz” kategóriájába sorolható, attól önmagában hiba lenne pozitív eredményeket várni.

BÁCSKAI TAMÁS:

2 Az igazság az, hogy ez az állítás a képviselők választ olvasva nekem nem tűnt fel. Feltehetően azért, mert minden hozzátért képviselőnél azt vártam volna, hogy a költségvetési hiány mértéke, növekedési üteme helyett a realgazdaság zavarainak okát, a pénzügyi és az azon kívüli eszközrendszer vélt vagy reális céljait vitassa. A költségvetési mérleg összeállításának már régóta olyan „kifinomult” módszerei vannak, hogy az egyetlen

3 Már szállóigévé vált a mondás, hogy egy háborúhoz három dolgot kell: pénz, pénz, pénz. Annak ellenére, hogy a magyar gazdaság esetében nincs szűk pénzügyi forrás, a recept mégis érvényes. Milyen kiaknátható forrásokat tudna említeni, melyek a receptből orvosságot csinálnának?

BÁCSKAI TAMÁS:

3 Régi anekdota, hogy megkérdezték a jereváni rádiót, lesz-e a kommunizmusban pénz. A válasz az volt, hogy akkor is úgy lesz, mint most: egyeseknek nem lesz pénzük, másoknak lesz. A magyar gazdaság baja az, hogy a fejlesztésre alkalmas vállalatoknak azért nincs pénzük, mert azt az alacsony hatékonyságú vállalatoknak adták, hogy életben maradjanak. Az első kérdésre adott válaszomban már kifejtettem, hogy a kulcskérdés a veszteséforrások felszámolása és a vállalati támogatások tökéltetése. Egyébként viszonylag bőséges tőkeképződés mellett is rosszul alakultunk; az allokáció üzleti alapokra helyezése a legjobb recept. Ami a működő tőke bevonását illeti, a jelenlegi vegyesvállalat-alapítás, a maga átlagos 10-12 foglalkoztatottjával, száz ilyen vállalat 100 millió dolláros tőke apportjával nem lehet kiút. Fejlődőképes vállalatok részvénytársasággá alakítása és a részvények külföldi eladása már nagyobb eredményekkel kecsegtethet.

HAGELMAYER ISTVÁN:

3 Kiaknátható anyagi forrásainkat már jórészt eltekintve. Maradt az, amit eddig még nem próbáltunk, nevezetesen a politikai szféráig hatoló társadalmi reform. Fontosnak ezt azért tartom, mert a „rólam, de nélkülem” döntések sorozata csak a siker éveiben biztosíthat társadalmi méretekben érdekelhető azonosulást és ezért a társadalmi konszenzus látványát. De amikor az épület már összeomlással fenyeget, akkor a köd eloszlására a valóban érdektalant társadalom járja az eddigi eszközökkel nem gyógyítható és össze nem hangolható vi-

4 Az utóbbi hónapok kétségkívül legnépszerűbb vagy legnépszerűtlenebb vitája az adóreformhoz kapcsolódik. Megoldásnak nevezhető-e az új adórendszer bevezetése? Ezzel szemben, nevezetesen, a vállalkozók kedvé és a beruházások serkentésére kereszttel megvalósuló adóalapítást megelőző ilyen reformmal, melynek eredménye az adóalap szűkítése mellett éppen ellenkező előjele lesz?

BÁCSKAI TAMÁS:

4 Az adóreform csak formája egy szükségessé

és annak változása önmagában nem minősíthető.

A „nadrágszímeghúzó” politika fogalmát — válaszként — pontosítanám. Ha a nadrágszímeghúzó mindenki mással egyetemben azért kell meghúznunk, mert mondták, hogy kevesebbet tudok majd enni (nem az étvágyam csökkenése miatt), nem lényegesen különbözik attól, ha magam veszem észre, hogy ha nem húzom meg a nadrágszímeghúzó, leesik. Tehát ebben az esetben nem politikáról van szó, hanem a megelőző időszakból eredő elháríthatatlan következményről. Ha viszont „szelektív” nadrágszímeghúzás lesz, akkor már politika, mert az a kérdés, hogy nekem vagy a szomszédomnak kell meghúzni, vagy mindkettőnknek, csak egyikünknek jobban. Ebben az értelemben már konfliktusok várhatók. Egyet említenék: közismert, hogy a zöldség-, gyümölcs- és húselállításban jelentős súlyt képviselnek a kisgazdaságok, akikre az új adórendszerben 500 ezer forintos adómentes sávot határoztak meg. Nem tudom megítélni, hogy ez a szint reális-e abban az értelemben, hogy versenyességét biztosít más termelőkhez képest. Ami azonban számomra nyilvánvaló: ha az árak és a nettó jövedelem alakulása a realjövedelem csökkenését okozza, a kisgazdaságok a termelést visszafogják, csökken a kínálat, romlik az alapellátás, ami kedvezmény, majd újabb kedvezmény megadását fogja kikényszeríteni. No, de mint azt a pénzügyi kormányzat képviselői az adóreform előkészítésének szakaszában gyakran helyesen hangsúlyozták, a kedvezmény csak mások rovására történhet, ami azt jelentené, hogy egyes társadalmi rétegeknek az átlagos realjövedelem-csökkenésnél még nagyobb mértékű csökkenéssel kellene szembenéznie. S kik lehetnek azok? Súlyos dilemma, amire nehéz, de kell válaszolni.

Áldozatokkal a megtakarítások jelentős és hosszú lejáratú növelése, infláció, a hiánygazdaság intenzitásának és kórának növelése (kényszer-takarékoság). Valószínűleg ezek közül a legkisebb rossz az adóreform, amely a növekedés bő esztendeiben, kellő előkészítés után kifejezetten előnyös is lehetett volna. Most repül — nem egy, mint Arany Toldijában, hanem két — nehéz kő s ki tudja hol áll meg, s kit hogyan talál meg...

HAGELMAYER ISTVÁN:

4 Erre a kérdésre röviden — eddig sem voltam bőbeszédű — kívánok válaszolni. A világ minden kormányának hibáit a lakosság viseli (adóval vagy nélkül). Fontos kérdés persze, hogy ki választja meg a kormányt (és itt egyszerűsítettem, mert ismereteim szerint nemcsak a kormány dönt, ki jogosult a kormány döntéseit opponálni, és ki váltja le a hibásnak bizonyult elhatározások megfogalmazóit (és azokat, akik diktáltak). És ebben a gondolatkörben számomra az a csont, amelyen most rágódunk (adó), nem a problémák egészét jelenti, de annak persze — cseppben a tenger! — fontos részét. Az adóreform fogalmazói azt hangsúlyozták, hogy ettől önmagában semmit sem várunk. Ha viszont nem látjuk tisztában a vállalati teljesítményeket (a vállalati jövedelem-szabályozás és az ár-bérlépolitika nem volt a parlament előtt) és nem tesszük világossá, hogy mit érdesen exportálni, és nem csökkennek lényegesen a gazdaságtalanul termelőknél (bányászati, kohászati stb.) nyújtott támogatások, és ha a feldolgozó ipar jövedelmezőségi pozíciója nem javul, és ha — a „mozdony” nem vezetők köre (mozdony: Hofitól kölcsönözve) — még több munkával

A kibontakozás esélyeivel, lehetőségeivel, problémáival következő lapszámainkban is foglalkozunk majd.

Kérdezték: Joksity Gy.

Egyértelműbb pontozást!

Sokszor megállok egy-egy nyelvi szigorlatot jelesre tetőzött előtt az egyetemen. Érdekel, hogy más karokon, szakokon hogyan folyik az élet. És persze örömmel olvasok egy-egy ismerős nevet is. Így érthető, hogy felcsillant a szemem, amikor évfolyamunk Skála-díjasai között megláttam volt csoporttársam, Bóna Magdi nevét. Emlékszem, hogy mennyit törtük első éves korunkban a fejünket, vajon melyik szak illik legjobban egyéniségünkhöz, terveinkhez, munkabírásunkhoz. Nem csoda, ha kérdéseim közül az első az általa választott szakkal kapcsolatos.

— Tanulmányi eredményeddel a maximális 40 pontot érted el. Ez azt jelenti, hogy a külgazdasági szak (melyre hosszú töprengések után voksod adtad) tantárgyaid érdemeinek találd?

— Igen, a legtöbb tantárgy érdekel, de ez nem azt jelenti, hogy mindegyiket egyformán szeretem. Tavaly „lecsúsztam” a Skála-díjról, hisz akkor csak az első három helyezettet jutalmazták. Gondoltam, idén is megpróbálom, és ezt a jó tanulmányi eredményemmel akartam megalapozni.

— Van-e valami titka ezeknek az érdemjegyeknek?

— „Módszerem” részben a folyamatos tanulás. Általában minden előadásra és szemináriumra bejárom. Ez sokat segít abban, hogy a későbbiek folyamán az anyagot könnyebben elsajátíthassam. Jegyzetemet rendszerint még aznap átolvasom, és megpróbálom a tankönyv anyagával együtt haladni. Persze, mint mindenki tudja, a vizsgán kapott érdemjegy nemcsak a tudástól, a szerencsétől is függ.

— Vizsgaidőszakod tempójára mi a jellemző? Sűrűn vagy elnyújtani szereted inkább?

— Inkbább az utóbbit. 5-6 napot szoktam egy tantárgyra hagyni, ezalatt alaposan fel tudok készülni.

— Egyéb szakmai tevékenységed?

— Ide sorolható például, hogy a BTI idegenvezető-képző tanfolyamára járok, illetve a házi dolgozataim. Félt év angolból és spanyolból a képes csak biztosítani élet-színvonalának elfogadható csökkenését, akkor a cseppből tenger lesz. Amit fogalmaztam, abból látható, hogy vannak kétségeim (nem valószínű, hogy kicsi hazánkban én vagyok az egyetlen). Az adóreformról bennem megfogalmazódott véleményem a lap terjedelmébe nem tudnám elvieselni (és akkor még szerencsém van, ha csak a lap terjedelmébe nem tudnám elvieselni); a konszolidáció és kibontakozásról vallott felfogásomat a 3. kérdésre adott válaszomban igyekeztem jelezni.

BÁCSKAI TAMÁS:

1 Ha a kormány gazdaságpolitikája hibás volt, és annak következménye a realjövedelem várható csökkenése, akkor attól függetlenül, hogy lesz-e új adórendszer vagy sem, csak az adófizetők kormánya dönt, ki jogosult a kormány döntéseit opponálni, és ki váltja le a hibásnak bizonyult elhatározások megfogalmazóit (és azokat, akik diktáltak). És ebben a gondolatkörben számomra az a csont, amelyen most rágódunk (adó), nem a problémák egészét jelenti, de annak persze — cseppben a tenger! — fontos részét. Az adóreform fogalmazói azt hangsúlyozták, hogy ettől önmagában semmit sem várunk. Ha viszont nem látjuk tisztában a vállalati teljesítményeket (a vállalati jövedelem-szabályozás és az ár-bérlépolitika nem volt a parlament előtt) és nem tesszük világossá, hogy mit érdesen exportálni, és nem csökkennek lényegesen a gazdaságtalanul termelőknél (bányászati, kohászati stb.) nyújtott támogatások, és ha a feldolgozó ipar jövedelmezőségi pozíciója nem javul, és ha — a „mozdony” nem vezetők köre (mozdony: Hofitól kölcsönözve) — még több munkával

A kibontakozás esélyeivel, lehetőségeivel, problémáival következő lapszámainkban is foglalkozunk majd.

Kérdezték: Joksity Gy.

— Az egyik, hogy a pontozási rendszert még egyértelműbbé tenném. A másik, hogy az eredményt, egy órával az érvényesítés előtt közölném, az érdekeltekkel. Igaz, így elveszne a meglepetés ereje, de lélekileg kicsit felkészülhetnénk rá.

Hiába sejtettem, hogy az első tíz között vagyok, nem mindegy, hogy hányadik.

F. A.

Ifjúsági közélet — közéleti modell?

Napjainknak is megvan a maga „Egyébként pedig Kartagót el kell pusztítani”-szerű jelszava. Amikor bármelyik reformer — és ki nem az manapság —, befejezi fejtegetéseit a gazdaságról, kultúráról stb. rutinszerűen hozzátesszi: A politikai intézményrendszer pedig meg kell reformálni. A magyar társadalom átpolitizálódottságát, a politikai intézményrendszernek a társadalmi lét minden szférájára kiterjedő befolyását tekintve természetesen igazuk van. A rutinszerű emlegetés révén azonban úgy érzem a „politikai intézményrendszer reformja” kifejezés ködössé, az átlagpolgár számára megfoghatatlanná válik. E jellegéhez hozzájárul az is, hogy ilyenkor szinte mindenki kizárólag a „nagypolitika” jelenségeire gondol. Kétségtelen, hogy alapvető feladat a párt — állam, párt — alkotmány, párt — gazdaság stb. viszonyok tisztázása, a korporatív szervezetek (szakszervezetek, KISZ, Kamara) országos helyének meghatározására. Ugyanakkor ezek a viszonyok és szervezetek helyi, intézményi szinten is léteznek. Sokak számára értelmetlen dolog a helyi viszonyok változtatására nagy energiákkal törni, hiszen szerintük ezek determinisztikusan meghatározottak az országos viszonyok által. Néhány év egyetemi közéleti tapasztalata alapján úgy gondolom, hogy e vélekedés lebecsüli saját mozgásterünket és önfelmentő jellegű.

Az egyetemi ifjúsági közélet ügyeivel pedig több okból is fontos foglalkoznunk:

1. mert itt élünk,
2. mert a jövő értelmisége az egyetemi évek alatt tanulja meg a közéleti szereplés szokásait, módszereit,
3. mert a felsőoktatás példát mutathat a tágabb környezetnek is.

En elsősorban a 3. pontban megfogalmazott példajellel kívánok foglalkozni.

Ma a politológusok és más szakembernek az intézményrendszer reformjáról írva néhány alapvető megegyeznek. 1. Szét kell választani az állami és politikai-mozgalmi funkciókat. 2. Növelni kell a társadalmi önszerveződés, az alulról jövő kezdeményezés szerepét. 3. A politikai nyilvánosság szélesíteni kell. 4. A gazdaság önállóságát a politikával szemben növelni kell.

Nézzük meg, hogyan lehet mindezt megvalósítani az egyetem szintjén:

1. Az ifjúságban — deklaráltan — egy politikai szervezet létezik, a KISZ. E szervezet hosszú ideig ellátta az állami feladatokat is. A jelzett szétválasztási folyamat valamikor a '80-as évek elején indult be, és úgy tűnik, a következő évre be is fejeződik. Milyen feltételek alapján történhetett ez meg? Adott volt egy erőteljes hallgatói nyomás, amely a KISZ monopolszerepének oldását követelte (ez markánsan megjelent az 1981. évi ifjúsági parlamenten). Másrészt létezett egy olyan KISZ-vezetés, amely felismerte, hogy a monopólium oldása nem káros a KISZ-re nézve, hanem elősegíti azt, hogy a KISZ, mint politikai szervezet működhesen, hiszen lehetővé teszi, hogy a szervezet leadja, megossza nem-politikai funkcióit (tanulmányi érdekképviselet, szociális érdekképviselet, közművelődés, buliservezés) és arra koncentráljon, ami a dolga: a párt és a KISZ országos politi-

kájába való beleszólásra, a helyi politika alakítására, az érdekképviseletek, önkormányzatok működési feltételeinek megteremtésére és védelmére. E két törekvés találkozásából született (születik) meg az az önkormányzati — érdekképviseleti rendszer, amely ma már jól látható egyetemünkön.

Az intézményi tapasztalatok azt mutatják, hogy ahol csak tömegnyomás volt, ott széthullott a KISZ, ahol pedig nem volt, ott a KISZ-vezetések maguktól csak a kikapott úton haladtak tovább. Talán nem erőltetett a párhuzam az országos reformmal, ha azt mondjuk, ott is a közvélemény nyomásának és a pártvezetés aktív kezdeményezésének kell találokznia.

2. Ez az a terület, ahol azt hiszem, intézményünk példát mutathat. Bebizonyosodott, hogy ha megvan a lehetőség (ld. 1. pont), akkor van igény az öntevékenységre, a kötelezőn túlműködésre, a KISZ-vezetések maguktól csak a kikapott úton haladtak tovább. Talán nem erőltetett a párhuzam az országos reformmal, ha azt mondjuk, ott is a közvélemény nyomásának és a pártvezetés aktív kezdeményezésének kell találokznia.

3. A nyilvánosság szélesítése egyetemünkön még csak kezdeti állapotban van. Ma az újságok tükrözik csak a közélet sokszínűségét. Tapasztalataink eddig csak közhelyszereket fogalmazhatók meg: — sok a jótollú újságíró, csak lehetőséget kell adni részükre; igazolódni látszik Marx állítása, aki szerint a párt megújulási képességének fontos feltétele a párt-sajtó függetlensége, az a lehetőség, hogy ott lehet bírni a pártvezetést (ld. KISZ-bizottság és KISZ-bizalmas).

4. Egyik közgazdász akadémikus megfogalmazását átveve: „eddig csak ideológiáról volt szó, de most már komoly dologról beszélünk; pénzről.”

Valóban a fenti három pontban leírt jogok és lehetőségek nem sokat érnének, ha nem kapcsolódna hozzájuk a gazdálkodás szabadsága. Három alapvető tapasztalatunk van: szükségessé egyértelmű szabályok a működéshez szükséges pénzeszközök elosztására, ennek demokratikus módszereire, az ellenőrzés formáira; amennyiben ilyenek léteznek, a többség be is tartja azokat; képesek vagyunk demokratikus pénzesztást működtetni (ld. Közművelődési Bizottság vagy a Hallgatói Tudományos Tanács példája).

Az egyetemi közéletben tehát jónéhány dologban példát mutathatunk kifelé. Arra is, hogy rátermett vezetőség nélkül e szép célok nehezen megvalósíthatók. (Erre sajnos a KISZ-bizottság elmúlt évi működése is példa volt.) Nem kívántam mindezzel azt bizonyítani, hogy az egyetem az országos politika és közélet műhelyei, de úgy látom, hogy az ország rendszerét akkor tudjuk megváltoztatni, ha a jövőnk értelmiségét megfelelő közéleti tapasztalatokkal indítjuk útjára.

És végül a reklám:
Egyetértés (részben) a fentiekkel?
Ha igen, szavazz a HT-választásokon!

Horváth Gyula

KDC divatbemutató

Csak a ruhák eladók!

A dunai konföderáció eszméje az antanthatalmak I. világháborús politikájában

Jeszzenszky Géza előadása a Társadalomtudományi Klubban

Ma is elterjedt nézet, hogy az I. világháborút követően az ország helyzete szükség szerűen alakult úgy, ahogy alakult, tehát a wilsoni nemzeti örendelkezési elv eleve a Monarchia volt nemzetiségeinek államalkotó nemzetté való alakulását jelentette.

Pedig ez csak egyike volt a történelmi alternatíváknak, és arra nézve, hogy vajon a legjobb alternatíva-e, mindenképpen el kell gondolkodnunk a jelenlegi közép-európai helyzeten. Hiszen ma valamennyi érintett ország súlyos társadalmi-gazdasági gondokkal küzd és e gondok közt jelentős helyet foglalnak el az etnikai kisebbségekkel kapcsolatos problémák. Anakronizmus, hogy a XX. század utolsó éveiben, a modernizáció, a mikroelektronikai és biológiai forradalom korában egy földrajzilag is egységes nemzet szögcsúspontokkal és sorompókkal legyen feldarabolva, és e határok átlépését az „állampolgároknak” mindannyiszor „ki kelljen érdemelnük”. A népeink közötti gyűlölködés az eltelt évtizedek során nemhogy megszűnt volna, hanem egyes országok között egyre élesebben és nyíltabban jelentkeznek, sőt, a tudósok és politikusok egy része is egyre kevésbé tudja megőrizni tárgyilagosságát. A laikus már csak ezért is szívesen eljátszik a „mi lett volna, ha...” gondolatával, a történeleknél azonban éppen az a feladata, hogy számba vegye, léteztek-e más elképzelések, konkrét javaslatok, s ha igen, akkor mennyire tekinthetők reális alternatíváknak a „nemzeti államok programja” mellett.

Jeszzenszky Géza legújabb kutatásaira támaszkodva úgy válaszolt e kérdésre, hogy a békefeltételeket diktáló országokban igenis léteztek más, komoly tudományos alapokon

nyugvó, koherens irányzatok, amelyeknek valós esélyük lehetett volna a megvalósulásra. Nem elszigetelt javaslatokról, megámodott „jobb világról” vagy utópisztikus elképzelésekről van tehát szó, hanem konkrét és átgondolt javaslatokról, amelyek mögött egyes esetekben komoly politikai erők álltak.

A győztes nagyhatalmak közül Franciaország, a múlt századok „nagy nemzete” újra előnyös pozícióba került. Ez elérhető közelségbe hozta a „par gallica”-t, amely magában foglalta azt is, hogy támogatta az antant kelet-európai kis országainak nacionalista törekvéseit. Hiszen a francia érdekek is azt diktálták, hogy a szövetségi rendszerben a cári Oroszországot helyettesítő, egyúttal az új Szovjet-Oroszországot elszigetelő sávot hozzon létre. („Kerleti sorompó”, „egészségügyi övezet”...) Tehát francia részről a megvalósult „nemzeti államok programja” mondható realitásnak, s így Franciaországban nem volt jelentős bázisa az ettől eltérő koncepcióknak.

Angliában szélesebb körben elterjedt és elfogadott nézet volt valamiféle szabad konföderáció eszméje. Különböző irányzatok léteztek, amelyek képviselői egy dologban egyetértettek: nem hitték, hogy a létrehozandó új államok megfelelő módon tudnak viszonyulni egymáshoz és a volt anyaországhoz. Ugyanis föltámasztották, hogy a Duna-medence etnikailag kevert, lehetetlenség etnikai alapon határt húzni, és ez mindenféleképpen jelentős kisebbségeket teremtene az országokban.

„Ahogy minden Angliának megvan a maga Írországa, úgy minden Írországnak megvan a maga Észak-Írországa” — írta Norman Angel, a föderalisták egyik képviselője.

„A rombolás negatív munka, végső soron mindig lesznek kisebbségek, akik szenvedni fognak.” Ennek az irányzatnak a követői a Duna-medence gazdasági egységét is feltették, mondván, hogy a Monarchia kialakult gazdasági struktúráját teljesen felborítaná, ha az országokat elválasztanák egymástól.

Legjobb megoldásként egy nemzetközileg garantált föderációt képzeltek el, amelyen belül a kialakult gazdasági és egyéb kapcsolatok folytonosságát biztosítani kell. Politikai érdekek is alá támasztják véleményüket, amennyiben úgy látják, hogy a németekkel szemben sokkal markánsabb és hatásosabb ellensúlyt képezne egy föderatív állam, mint a kis országok társadalmi, gazdasági, etnikai problémákkal fokozottabban terhelt rendszere. E gondolatok már a háború éveiben foglalkoztatták az angol közvéleményt egy szűk körét, s 1917 nyarán újabb érveket is felhozhat mellettük: a Monarchia feldarabolása meghosszabbítaná a háborút, kétségessé tenné az azt követő béke tartósságát, revíziós törekvéseket szülné, ezáltal állandósítva a közép-kelet-európai viszonyok instabilitását. Úgy látták, hogy az új határok kialakítása katonai-politikai adok-veszek tárgyat képezne, figyelmen kívül hagyva az érintett területeken élők valós igényeit, végső soron boldogtalan és elégedetlen, kiszolgáltatott helyzetbe sodródott kisebbségeket hozna létre. Összefoglalva: ez az irányzat tehát a megoldást egy egységes, erős föderatív államban látja, amely egyfelől „gátat” jelentene Németországgal szemben, másfelől elkerülhetővé tenné a feldarabolással járó társadalmi, politikai, gazdasági problémák romboló hatását.

A föderalisták elképzelésén is messze túlmennek a legradikálisabb értelmiségi körök egyes szabadgondolkodói. A hátrányos helyzetbe szoruló, kisebbségben lévő csoportok emancipációjáért szálltak síkra, mondván: „a világ már túlhaladt a nacionalizmus korán”, s számukra a nemzetek föltöltés, a világállam a távlati cél. E gondolatokhoz természetesen közel áll bármilyen föderatív megoldás, mint a kis országok életre hívása.

Az amerikai álláspont bemutatásánál gyakorlatilag Wilson elnöknek és körének véleményét vizsgáljuk, mivel ez volt a meghatározó. (Itt felhasználtam a História 1987/4-es számában Ádám Magdától megjelent anyagot is. B. V.) Wilson az Egyesült Államoknak a Monarchiával történt hadba lépéséig (1917. december) egyértelműen ellenkezett annak feldarabolását, és azt az Államok (mint a föderációs demokrácia mintá-állama) képre kívánta formálni. Az angol föderalista gondolkodókhoz hasonlóan, gazdasági-politikai szempontból is értelmetlennek tartotta a sok kis állam életre hívását, és ezt az álláspontját sokáig az ellentétes antantelképzelésekkel szemben is fenntartotta. A hadba lépést követően tudósokból és szakértőkből bizottságot hozott létre (Inquiry = vizsgáló), melynek feladata a háború utáni rendezési tervek kidolgozása volt. E bizottság bevonásával készült el a híres 14 pont (1918. január 8.), amelyek közül a legvitatottabb és legtöbb indulatot felkavaró a 10. pont volt. Ennek értelmében a Monarchia népeit autonómiát kapnának, azaz az örendelkezési elvek nem az elszakadást jelentették. Nagyon érdekes az Inquiry (pontosabban egyik tagja,

Charles Seymour) által kidolgozott föderációs tervezet, melynek lényege, hogy 6 szövetségi állam (Magyarország, Ausztria, Jugoszlávia, Csehország, Erdély és Lengyelország-Ruténia) jöjjön létre, köelve a főleg történelmileg kialakult politikai és közigazgatási határokat.

A wilsoni pontok eredményeképpen (elsősorban román részről) széles körű tiltakozás bontakozott ki, amelynek fő eszköze a nyilvánvaló zsarolás volt: „ha Románia nem kapja meg Erdélyt, akkor nincs értelme tovább harcolnia”. (Március 7-én Románia ideiglenes békét kötött, majd a kivárást taktikáját alkalmazva, csak a háború utolsó napjaiban fog fegyvert, ismét az antant oldalán.) Wilson elképzeléseinek még akkor is volt valóságos alapja, ugyanis a Monarchiával folyamatosan folytak titkos tárgyalások a különbékéről, ami a Német Birodalomtól való leválasztást jelentette volna. E tárgyalások azonban (főleg Clemenceau hibájából) megszakadtak, s ezt követően mindenképpen a nemzeti államok létrehozásának hívei kerültek előtérbe. Jelentős nyomást jelentett a „Monarchia elnyomott nemzeteteinek” római kongresszusa (1918. március-április), amelyen a franciák és angolok képviselői is jelen voltak.

A korábbi elképzelések csak részleteikben éltek tovább; például Masaryk terve szerint első lépésként önálló államok jönnének létre, majd ezek

demokratikus uniót hoznának létre (Mid-European Democratic Union).

A föderatív elképzeléseknek a Párizs környéki békeszerződések során már nem volt helyük, mi több, Wilson szinte minden kérdésben engedelményeket kényszerült tenni. (Ebben közrejátszott az is, hogy otthoni politikai pozíciója gyengült a novemberi kongresszusi választásokat követően, továbbá az, hogy Wilson inkább tudós, mintsem politikus típus volt.)

Visszatérve a bevezető gondolatokra, láthatjuk, hogy a konföderációs rendezésnek nemcsak itthon voltak hívei (például Jászai: Dunai Egyesült Államok), hanem az antant országokban is. És bár a párizsi békeszerződések megkötésekor reálisnak tűnt a föderatív elképzelés, de a második világháború után ismét napirendre került a kérdés, sőt, több érintett országban hosszabb-rövidebb ideig a hivatalos politika integráns részét képezte. (Tito, Dimitrov, Petru, Groza nevével említhetnénk.)

1948-ra azonban — sztálini nyomásra — újra alapját veszítette, és azóta a hivatalos politika szintjén talán csak 1968-ban cseh részről történt említés róla.

Both Vilmos

Jelentős jutalmak

Az idei tanév első bizalmi testületi ülésére október 15-én került sor. Napirenden eredetileg három pont szerepelt, azonban Balázs Géza egyéb irányú elfoglaltsága miatt nem tudott megjelenni, így az 1987. évi üdülési tapasztalataikat is Szigeti Endre ismertette az 1986-87. II. félévi munkaterv teljesítéséről szóló beszámolójában. Az előadó változat az elmúlt félév eredményeit, s eközben a pedagógusnapi és november hetedikéi jutalmak ügyén a következők tudatosítására kérte fel a bizalmiakat. Az örven-

detes, hogy az erőfeszítések eredményeképpen az ez évi jutalmak összege minden eddiginél nagyobb lesz. Másrészt a november hetedikéi jutalmak kézhezvételekor senki ne keresse borítékjában az „X” ezer forintot, mert a kiosztható összeg különböző forrásokból tevődik össze, ennek megfelelően elosztása is különbözőképpen szabályozott. Ezt követően Szigeti Endre ismertette az 1987-88. I. félévi munkatervet, melynek egyhangú elfogadásával az ülés véget ért.

B. J.

Az irkutszki építőtábor örömei és viszontagságai (2)

Az építőtábor ideje alatt tapasztaltunk egy kis Szibériát, egy kis tajgát. Zöldövezetbe elméletileg nem szabadott mennünk, mert nem volt oltásunk valami mérgező pók, vagy kullancs ellen, amelyik csíp, jó esetben rögtön megbénulsz tőle, rossz esetben meghalsz. Azért egyik hétvégén elvittek minket egy víz-eséshez, kb. 100 méter magas és 10-15 méter széles volt. A tajga kellős közepén, sűrű fenyves rejtekén (jé, ez rimel); nem is láttuk, honnan ered, egyszer csak ott volt. Bizony, nagyon oda voltunk a látványért, ilyen gyönyörű természeti szépségekhez nem szoktunk, városi gyerekek.

Különben ahányszor tehenel, kecskével, vagy ehhez hasonlóval találkozunk, mindig jól megbámultuk szegényeket, katagotak a fényképezőgépek, hisz nem sűrűn láthat az ember szibériai tehenet. Vadállattal sajnos (vagy inkább szerencsénkre) nem találkoztunk, bár a falubeliek állítása szerint tavaly az egyik

buszmegállóban egy tigris

fogtak, ami valószínűleg Mongóliából jött át. A falu körülben tipikus szibériai falucska volt. Aki nem tudja elképzelni milyen az, ajánlom figyelmébe többek között ezért is Elem Klimov: Búcsúzás című filmjét.

Nyírszngyenszkból Irkutszkba az ötszáz kilométeres távolságot egy 10 személyes repülőn tettük meg. Volt egy kis halálféltünk, ugyanis amikor beszálltunk a gépbe, nem nagyon akart elindulni, így az egész csapat, cucokkal, repülőgépvezetővel együtt nekiállt keresni egy olyan gépet, amelyik talán fel is tud szállni. Végül egy olyat találtunk, amelyiket még éppen szereltek, s az egyik propellerje még hiányzott, de aztán összerakták és felszálltunk. A gép nagyon alacsonyan repült, így végig láttuk a tajgát és folyóit. A majdnem

kétórás úton senki nem használta a higiéniai zacskókat, pedig az út nem volt zökkenőmentes. Ahogy megérkeztünk Irkutszkba, rögtön indultunk tovább a Bajkál tóra.

Hát igen. A Bajkál tényleg fantasztikus. Hajóval mentünk az Angarán a tóig, s egyszer valami miatt megállt a hajó a parttól 300 méterre. Bizony, lelátunk a fenekére, ami 15-20 méterre lehetett. A tó vize mélykék, a hegycsúcsok pedig, melyek körülölelik a tó szélét, sűrű fenyőerdők borítják. Természetesen egyszer a tóban is meg kellett fürödnünk, bár a víz nem lehetett több 13 foknál. A Bajkálnál három napot töltöttünk. Sokat hajózártunk, keveset ettünk, ugyanis az önkiszolgálóban mindennap ugyanaz a kettőféle étel volt. El lehet képzelni, hogy ezek után mekkora felüdülést jelentett Taskent.

Ejszaka kettőkor érkezünk meg repülővel 35 fokos hőségbe. Az utcán óriási tömeg, mindenki taxit akart fogni. Mi tizen, kb. ezer tonna cucal, valami autóbust stoppolunk le, amelyik 10 rubelért elvitt minket a város túsó felébe, a szállásunkra. Kis csapatunk tagjai még Szibériában megfogadták, hogy Taskentba érkezésünkkor első dolguk lesz dinnyével halálra enni magukat. Hát erre aztán volt is lehetőségük. Reggel kimentünk a piacra, ahol állítólag még atombombát is lehet kapni, s teleeltük magunkat mindenféle lével. Mivel én nem szeretem a dinnyét, kénytelen voltam beérni félkilós öszibarackokkal, legalább másfél kilós szőlőfűrtökkel, meg minden hasonlóval. Összesen egy napunk volt Taskentre, de ebből a felét a piacon töltöttük.

Taskentben 1966-ban volt egy óriási földrengés, ami a teljes belvárost romba döntötte, így ha régi muzulmán épületeket akartunk látni, ki kellett mennünk a város szélére. Fantasztikusak ezek az épületek, s az utcák is olyanok, mintha a Csontváry-filmből léptek volna elénk. Szűk, kacsikaringszerű sikátorok, fehér, vakító falak, a kertekben az asztalokon, törökülésben ülve,

férfiak teázgának, enyhítve a 40-45 fokos meleget, s közben gyanakodva tekingetnek felénk. Nőt egyet sem láttunk ház körül, csak a piacon. Megnéztünk egy régi, kb. öt-hat-száz éves mohamedán iskolát, ami ma is iskolaként működik. Amikor bementünk, úgy éreztük magam, mint aki visszacsöppent a múltba. Óriási lugas, tele érett szőlőfűrtökkel, elősövényvel elkerítve egymástól az asztalok, amelyek a tanárok és diákok épp ebédelték. Minden asztalnál egy tanár és tíz diák. Mindegyik nemzeti ruhájukba volt öltözve, klassz látványt nyújtottak. Itt is csak fiúkat-férfiakat láttunk.

Délután elindultunk a városközpont felé, de egész éjfélig nem sikerült néhányunknak odaérni. Annyira meleg volt, hogy nyugodtan fürödhettünk a szőlőkutakban, fél óra múlva megszáradtunk. A fél város a szőlőkutakban vészelte át a forró délutáni órákat, a másik fele a város közepét átszelő folyócskában hűsítette magát, ahova egyenest

a hídról ugráltak az emberek.

Közülünk egyesek úgy vélekedtek, hogy ez a szennyvízelvezető csatorna, az úszó dinnyehéjak, cipőtalpak stb. láttán, mások pedig inkább maguk győződtek meg a folyócska hús vizéről, egyenesen a hídról beleugorva. A nap folyamán, amikor éppen nem gyümölcselel tömtük a hasunkat, olyankor saslikot ettünk, így a gyomorrontás mindenkié garantálva lett.

Taskentből Bakuba repültünk. Nekem, személy szerint ez a város tetszett meg a legjobban, bár itt értek a legambivalensebb élmények. Kezdem a jókkal. Három napig voltunk itt, mindennap a város más-más részét néztük meg, s úgy tűnt, mintha teljesen különböző városokban járnánk. A régi városrészt (az óváros) tele van mohamedán házakkal. Azért nem mondom műemlékek, mert itt olyat, hogy műemlék-

védelem, nem ismernek. Minden pusztul, rohad. A város dombos vidékre épült, tele van romokkal, s jártunk úgy, hogy az utca, amelyiken sétáltunk egyszer csak megszűnt, romhalmaz, s tíz méterrel lejjebb folytatódik. Itt az óvárosban azt hiszem a legszegényebbek laktak, inkább hasonlít egy dél-olaszországi nyomortelephez, melyből néhány kibukkan egy-egy mecset vagy minaret.

A város másik része volt a modern, a kulturált negyed. Szép, tiszta házak, pálmás parkok, szőlőkutak, nem olyan sötétkékintetű járóke-lők, bazársorok, s rengeteg kávézó. Egyik nap elmentünk a városon kívülre, a strandra fürödni, de akkora szélvihar volt, hogy nem tudtuk kellőképpen élvezni a Kaszpi-tengert.

S most leírom azt, ami a csapat bármely tagjának először jut eszébe, ha meghallja azt a szót, hogy Baku. S ez a kollégium, ahol el voltunk szállásolva. Eddig azt hittem, hogy illet azért nem tudok elviselni. De a kényszer bebizonyította az ellenkezőjét. A szálláshelyünk nem igen volt mondható higiénikusnak. Aki már járt a Szovjetunióban, az tudja, milyen a

pottyantós illemhely

(aki nem járt, annak majd elmagyarázom). Itt is olyan volt, azzal a különbséggel, hogy ezt nem lehetett lehozni. Volt vagy tíz darab lyuk, de egyiket sem. El lehet képzelni tehát, hogy akár egy hónap alatt is, mi anyag gyűlt össze a lyukak közvetlen környezetében, ugyanis takarító, az nem volt. Az illemhelyig vezető út a mosdón, meg egyéb helyeken keresztül sem volt mentes hasonló halmoktól, s bennük különböző nagyságú, szí- nű és fajtájú élősködőktől. El- nézést kerek a túl naturalista tájleírástól, de az igazsághoz, az utazásunk hú képehez ez is hozzátartozik. S nekünk ilyen körülmények között kellett laknunk négy napig. A fiúk valahol a város belsejében felfedeztek egy márványborítású, öblítő, angol WC-t, s velük együtt a fél város (vagy legalábbis a turisták) ott enyhítettek szükségükön.

A másik nagyon mélyre ható élményünk az végigkísértésg Szovjetunió, úgyhogy nem (Folytatás a 8. oldalon)

Boldog születésnapot, Gyula bá!

Ki ne ismerné Gyula bácsit, a testnevelési tanszék szertárosát? Bizony a napokban töltötte be 76. évét. Amikor megkérdeztem jialtságának titkáról, a következőket mondta: — a természet és a sport szeretete, valamint az örökös jókedv és vidámság. Mit fűzhetünk hozzá? — Jó egészséget kívánunk, kedves Gyula bácsi!

Miről szolt a Keresztény Halál?

Az egyik munkabizottság legutóbbi ülésén egy felszólaló elmarasztaló véleményét mondott a KDC szeptember utolsó vasárnapján tartott programjáról, amelyen a Los Angeles-i Christian Death együttes lépett fel. Az elhangzott vélekedés szerint a műsor rendezésellenes volt, és kérdés, hogyan egadályozhatték az egyetem vezetői. A kifogás megfogalmazója szerint rendőrséggel kellett volna telefonálni.

Aligha lelt volna ez jó megoldás. Hogy az elmarasztaló vélemény felszines és hiányos megítélésen alapult, arra szolgáljon utalás bizonyítékul a Christian Death együttes egyik tagjával készített interjú, ami október 5-én este nyolcekor a rádió RockKözség című műsorában hangzott el.

Szeptember utolsó vasárnapján adott koncertet a Közgáz Diákcentrumban a Los Angeles-i Christian Death nevezetű csoport. Egyik tagjával beszélgetett előadás után Siklós András.

— Mit jelent az együttes furcsa névtársítása? Christian Death annyit tesz, mint Keresztény Halál.

— Az együttes neve jelenti magát a kezdetet is egyben. Az alapító tagok nem foglalkoztak külön koncepció megfogalmazásával. Céljuk az volt, hogy az erőszakos zenevel tiltakozzanak a konzervatív társadalom ellen. Szá- momra a név ennél sokkal többet jelent. Jelenti egyfelől a kereszténységet, másfelől pedig a halált. Hiszen, szerintem, a kereszténység földünk legbefolyásosabb vallása, és bármelyik vallásnál nagyobb erőt jelent, a halál pedig életünk legnagyobb, legtitkosabb rejtvénye. El- tünk ugyanis mindenképpen a halálba torkollik, és senki sem tudja, pontosan mi is történik abban a bizonyos pillanatban. Nos, ezért valom, hogy számomra ez a két fogalom bír a legnagyobb jelentőséggel, s úgy vélem, ez- zel nem vagyok egyedül.

— Keveset tudunk az együttes előtörténetéről, s ez- zel együtt avass be engem és a hallgatókat szokatlan zenei koncepciótokba is!

— 1986-os lemezünk az Atrocitások címet kapta. Al- talánosságban az emberiség ellen elkövetett bűnökről szol, de azokon belül is a náci megsemmisítő-táborokban el- pusztultakat idézi meg. Ere- detileg Hitler képét szántam a borítóra, és a szöveget is úgy fogalmaztam, hogy azok- ból egyértelműen kiderüljön, milyen borzalomra akarjuk mi felhívni a figyelmet. Az- tán meggondoltam magam. Hitler képe nem került a bor- ítóra, és a szövegeket is úgy írtam, hogy abból ne derüljön ki egyértelműen, milyen bű- nökről is énekelünk. Azt akartam, hogy a hallgató ne csak értse, hanem át is érezze a bűnökét.

— Színpadi fellépéseitek inkább „performance”-ra hasonlítanak, mint hagyományos koncertekre. A zene mellett állandó diavetítés és filmbe- játszás köti le a nézők figyelmét, mintha a zene csak másodrendű szerepet játszana. A vetített képek és dallamok néha bizarr összhangot ered- ményeznek. Vajon a világ más részein is ilyen dobbe- nettelt fogadják fellépéseite- ket, mint a magyar közönség?

— Még az angol anyanyel- vű országokban is nehezen értik az üzenetet, amit fellé- péseinkkel akarunk továbbbí- tani. Elárulom, hogy ezekben az országokban is gyakran sokkolja a nézőket a színpadi show. Mi azt is akarjuk, hogy megdöbbenjenek, mert a diá- kon és a filmrészleteken ugyanazt a szennyet látják viszont, amit az emberek egy elégans modulattal — hogy úgy mondjam — „besöpörnek a szőnyeg alá”, mintha nem is létezne, sőt, gyakran tiltá- koznak magukban: ezt nem én csináltam, ők tették, ők a felelősek! Hát ez az! Mi meg- próbáljuk úgy láttatni a vi- lágot, amilyen...

Álmomban újra Jakartában

Jól ismerem a legfiatalabb egyetemisták dilemmáját, ha életrajzot kell írni. Mert miről is írhat egy ilyen korú fiatal ember. „Születtem, általános és középiskolába jártam, egyetemista lettem...” A nagy események még váratnak ma- gukra. Könnyű az útipogya- gyzuk, még csak súlytalan álmokkal, vágyakkal van tele.

— Neked mi az álmod?
— Szeretnék Indonéziában dolgozni.

— Miért éppen ott?
— Mert beszélem az indo- néz nyelvet. Jártam is már Indonéziában, és jó lenne újra visszamenni.

Felsőfokú nyelvvizsgálóval hazánkban, azt hiszem, kevesen rendelkeznek indonéz nyelv- ből. E kevesek közé tartozik Kiss Tamás II. éves hallgató- s. De abból a szempontból is ritkaságszámba megy Tamás, hogy ő bizony sokat tud mesélni élete első húsz évéről. Ugyanis szó szót követett, és kiderült, hogy Pekingben szü- letett, Kubában járt általános iskolában, Jakartában érettsé- gezett és egy évig az Indonéz Katolikus Egyetem angoltaná- r szakos hallgatója volt. Nem volt nehéz kikövetkeztetni, hogy mindezt annak köszön- hette, hogy a Külügyminiszte- rium alkalmazásában áll az édesapja.

— Szóval akkor te a gye- rekkorodot útban Kelet és Nyugat között töltötted?

— Majdhogynem. Pekingre már nem emlékszem. Túl ki- csi voltam. Kubában jártam harmadiktól hetedik osztályig

egy szovjet iskolába. Itt az orosz és a spanyolt sikerült olyan szinten elsajátítanom, hogy mindkettőből leviszáz- hattam középszinten. 16 éves voltam, amikor Jakartába mentünk. Miután ezen a hely- len nem volt szovjet iskola, így az indonéziai indiai isko- lába kerültem.

— És itt milyen nyelven folyt az oktatás?

— Angolul. Én persze egy szót sem tudtam. Fél év múl- va már kezdtem érteni, és év végére osztályelsőnek ver- gődtem fel magam. Angol iro- dalmi órákon Shakespeare- drámaelemzéssel foglalkoz- tunk. A Macbeth-et például egy éven keresztül soronként elemeztük. Ezzel párhuzamo- san a rengeteg szabad időm- ben indonézül tanultam.

— Volt-e olyan tantárgyad, ami kifejezetten Indonéziára jellemző?

— Hasonlatos volt a mi vi- lágnézeti tárgyunkhoz, az az óra, amelyen az indonéz álla- mi ideológiával a

Pancasila eszméivel

ismerkedhettünk meg. Leg- többször elmaradt, egyébként az igazgató tartotta. Vallásról, morális kérdésekről folyt ál- talában az óra a beszélgetés. És ugyan nem vagyok vallás- os, de ezt a részt figyelmen kívül hagyva a beszélgetések számomra is nagyon érdeke- sek voltak.

— Ha már erkölcsről esik szó, milyen a két nem közti viszony Indonéziában?

— Mi, magyarok, szaba- dabbak vagyunk. Koedukált iskolába jártam, de ott egy lány nem foghatja meg a fiú kezét. Szívesen jártam volna kint valakivel, de ettől a lányok elzárkóztak. Ugyanis tisztességtelennek tartják azt, aki fehér ember- tel tart kapcsolatot. Az az el- várás, hogy a lányok szüzen menjenek férjhez. Hát volt egy-két furcsaság, amihez hoz- zá kellett szoknom. Például, ha rövidnadrágban voltam, akkor szívesen fényképezkedtek velem. Ugyanis Indonéziában kuriózzunknak számít a férfiak szőrös lába. Az utcán még idegenek is

meghúzógták a szőrömet.

Ezt tapasztalva később csak otthon viseltem rövidnadrá- got. De számomra az is furcsa volt, hogy például nullá- tól százig osztályoztak a taná- rok. Ötvenig bukás volt. So- ha nem szóbeliztünk, csak a tesztekre és év végére kellett tanulni. Ezzel mintegy előse- gítették az egyetemre való felkészülésünket. Az érettség- in 75,2 pontot értem el. Ez volt a követtség történetében az ed- digi legjobb eredmény. Azóta már ezt is túlszárnyalták. E- ppen az öcsém, aki 79 pontra érettségizett.

— Nem volt semmi akadál- ya annak, hogy továbbta- nulj?

— Simán megkaptam rá a magyarázatot. A család úgy döntött, hogy az Indonéz Állami Egyetemet vá- lasszam. Egy sikertelen írás- beli után innen átirányítottak az Indonéz Katolikus Egye- tem angol nyelvű szakára. Itt bárki tanulhatott vallási felekezetre való tekintet nél- kül. Egy hátránya volt, hogy magas tandíjat kellett fizetni. Nagyon jól éreztem magam az egyetemen. Csak angolul kel-

lett tanulni. Kifűnő tanáraink voltak, indonézek és kínaiak, akik általában Amerikában és Angliában végeztek tanulmá- nyaikat.

Az egyetemen jó barátság- ba kerültem egyik évfolyam- társammal, egy kínai lánnyal. Mindent megbeszéltünk egy- mással. Sok olyan dolgra ta- nított meg, ami számomra egyáltalán nem volt természe- tes, arra, hogy mi illik és mi nem illik náluk. Kínai barát- nóm átlagon felül intelligens volt. Ez azért nem mondható el az indonézektől nagy átlagá- ról. Az ő világuk indonéz központú. Tudnak Kínáról, Szingapurról, Amerikáról, a Szovjetunióról, de ha más or- szág iránt érdeklődik az em- ber tőlük, arról a lakos- ság nagy többségének fogalma sincs.

A fiúkkal csak focinál jár- tam, mert egyébként teljesen idegen volt számomra az élet- stílusuk. Hatalmas luxusautó- kon jártak egyetemre, tele voltak pénzzel, drága helye- ket szórakoztak és mindemel- lett teljes ontsággal, céltá- lansággal éltek az életüket. Ez annál is inkább idegen volt számomra, mert akkor én már nagyon határozott elképzelé- séi készültem a külügyi pá- lyára.

— Gondolom, nem volt ne- héz erre az elhatározásra jut- nod, hiszen a követtség épüle- tében laktál, és az ottani mun- ka hatással volt rád.

— Valóban. Mégis inkább egy barátság volt az, ami ez irányba terelt. A követtség másodtitkára lett a barátom, aki maga is fiatal, nemrég végzett a közgázon. Gyakran ájtartam hozzá, így közeli rá- látásom volt a munkájára. Itt ismertem meg, hogy mi is az a diplomácia. A külpolitikai írások már korábban is érde- keltek. Apám hívta fel rá a család figyelmét. Aztán már én magam is figyelemmel kí- sértem a külföldi és hazai la- pokat. Ezeket összevetve vi-

latkoztunk a KISZ-ben, melynek én voltam a titkára.

KISZ-élet Jakartában? Furán hangzik!

— Bármilyen meglepő, kifű- nő közönséget teremtetünk, mert igényünk volt a mozgal- mi életre. Politikai vitákörö- ket, ünnepeket és persze házbizlikat rendeztünk.

Egyébként hogy szórakoz- nak az indonéz fiatalok?

— Csodálatos diszkobárókba járnak. Ezek teljesen szembe- állnak, mint Magyarországon. A 40 négyzetméteres táncpar- ket mellett kis asztalok köré ülnek, félhomályban szórako- znak. Egyszer-kétszer mi is kipróbáltuk, de túl drága mu- latság volt ez nekünk. Sok le- hetőség nyílik Jakartában a szórakozásra, állapítottam meg érkezésem első időszaká- ban, de a követtségen óvatosa- ságra intettek. Egy ilyen több- millió nyagvárosban könnyen eshet rablóátadás áldozatá- vá az idegen. A rendőrség sem olyan szervezett, mint Európában, ha egy ember el- tűnik, soha nem találják meg. Alkalmam volt viszont részt venni a leggazdagabb réteg — akik általában kínai kereske- dők — szórakozásában, éppen a kínai barátom révén. Hat- talmas házuk van, a garázs- ban több Mercedes áll,

fények, üveglépcsők.

Hivalkodó volt számomra ez a „kivagyiság”. Mindez azért nem befolyásolta barátságunk- kat. Amikor végleg elbúcsúz- tam tőle, őszintén megköny- nyeztük egymást.

— Indonézia egy mosolygós nemzet — hirdetik az utazási prospektusok. Neked is ez volt a tapasztalatod?

— 160 millió mosolygós em- ber. Ennyien élnek Indonéziá- ban. Ezt a mosolyt láttam örökké, ha az utcán jártam. Furcsának találtam. Európai szemmel nézve úgy éreztem, ez nem lehet őszinte. A film- jeiken is túlzásba viszik az

érzelmeiket. Ugyanakkor ez nem zárja ki azt, hogy késsel ugorjanak egymásnak az ut- cán.

Személyes tapasztalatból mondd!

— Egyszer busszal mentem az egyetemre, noha nem volt tanácsos a tolvajok miatt. Már a farmersebemnél motoszkált egy kéz, amikor erőlyesen rá- szóltam az illetőre. Meglephet- te, hogy anyanyelvén szóltam rá, mert azonnal elkotródott. A buszról leszállva azért megkönnyebbülten sóhajtot- tam, végül is szerencsém volt, mert általában úgy szoktak folytatódni az ilyen esetek, hogy hárman is rátamadnak az emberre késsel és akkor már nemcsak a pénztárcája bánja. Többet nem is szálltam buszra.

— Indonézia után kemény világot várt rád itthon a kato- naságnál.

— Hát azt nem kívánom senkinek. Ha én szabad- ságot kaptam, senki nem várt otthon. Ezt volt a legne- hezebb elviselnem. Ugyanis a szüleim Jakartában maradtak.

És milyenek találd a közgáz?

— Nagyon tetszik azzal együtt, hogy nehezen indult. Most éreztem meg annak a hátrányát, hogy külföldön nem tanultam történelmet, és, hogy soha nem volt szobeli, csak írásbeli vizsgám. Így aztán év végére összeszedtem néhány uv-t, de még a vizsgaidőszak- ban javítottam. Eppen mire vége lett a vizsgaidőszaknak, kezdtem felvenni azt a rit- must, amit a tanulás itt meg- követelt.

Nyáron hazajötték a szüle- im. Sokat beszélgettünk apámmal arról, hogy ezt az egyetemet sokféleképpen el le- het végezni, de csak egyféle- képpen érdemes, úgy, hogy annak kell a minimumnak lenni, amit az egyetemen kö- vetelnek. Megpróbálok ehhez igazítani az életem.

H. E.

Egy csillagra születünk

Az Abruzzók Olaszország nem éppen leggazdagabb tartományának számít. Hagyományosan pásztorkodásból, vadászából, egy kis földművelésből éltek itt az emberek, még a rómaiak kora előttől. 1922-ben területének jelentős részét, mintegy 40 000 hektárt, védetté nyilvánították. Az ország története azonban úgy hozta, hogy további ötven évre volt szükség ahhoz, hogy az Abruzzói Nemzeti Park valóban védetté váljék. 1973-tól hatvanezer hektáros védősávval vették körül, biztosítva ezzel a csak itt honos medvefaj, valamint az alpesi zergék és farkasok és a részben Magyarországról visszatelepített szarvasok életterét. Egy kis oázist teremtettek tehát az olasz környezetvédők Róma és Nápoly között, az eldugott hegyekben. A nagy turistainvázó után, szeptember közepén, ide indultam tízedmagammal egy nemzetközi környezetvédelmi táborba. Hogy a környezetvédelemhez végül is az ott élőket két héten sok közbe nem volt, arról igazán nem a magyar résztvevők tehetek. Őket az Ifjúsági Környezetvédelmi Tanács hívta meg az ország legkülönbözőbb környezetvédelmi csoportjaiból. Biológusok, erdőszővendékek, tanárpalánták, osztrák és izraeli táborozó barátaikkal együtt a természet védelmét tűzték ki célul maguk elé. Természetjárásról azonban az olaszok nem igen szerveztek más programot. Így aztán most mégsem a környezetvédelemről szólnak, annál is inkább nem, mivel engem floránál és faunánál jobban érdekelt az emberek.

Melyik parókiához tartozik? — faggatom Carlót a község polgármesteréről, akire egy beszélgetés erejéig utazunk. Ez természetesen nem a feleletére vonatkozik, árnyaltabb formájú annak, hogy megtudjuk, melyik párt tagja.

„Kereszténydemokrata” — hangzik a válasz, kiegészítve azzal, hogy igencsak fél kell kőnie a fehéreneműt, hiszen a környék többi községében szocialista—kommunista helyhatóság működik — igen eredményesen.

A tanács ideiglenes irodájában fogad bennünket a polgármester. A régi használhatatlanná vált az 1984-es földrendés után, meséli a kiugró papnövendék, aki 35 éves korára három gyermek boldog apjának mondhatja magát. Kénettelen modora, mosolygó szeme bizonyára nagy segítségére szolgált a „választási kampány” során. Egyszerű szobáját feszület, és a szintén kereszténydemokrata államelnök, Cossiga fényképe díszíti. Latinosan cirkalmazott körmondatokban köszönti a távolból jött vendégeket, akik persze — remélem — közeli barátaivá válnak majd községének. Szívesen válaszol — mondja — a kérdésekre. És pontosságra törő válaszaiból kiderül: a község, Villetta Barrea tulajdonképpen a földrendésnek köszönhető fennmaradását. Utána ugyanis állami segélyben részesültek, s ez nem csupán azt tette lehetővé, hogy helyreállítsák a korábban pénz hiján omladozó házakat, hanem sok-sok munkaalkalmat is teremtett az építőiparban, s így megállította a már-már feltartóztatatlanná váló elvándorlási folyamatot. Idén — mondja — már 25 kisgyermeket írtak be az általános iskolába, ötlet többet, mint tavaly. Világos jele ez annak, hogy az emberek maradni akarnak. És megelégelt nyújt a Nemzeti Park és a hozzá kapcsolódó szezonális turizmus is. Itt még a környezetvédelem is üzlet — válaszolja az aggódó kérdésekre — elsőrendű érdek, hogy a helyi lakosok munkához juszanak, s ehhez a környezetvédelmi beruházások is jó alkalmat teremtenek. 1988—89-re például meg fogják oldani a terület városi szemetének a feldolgozását. A szennyvíztisztító telep már épül és most egy tornacsarnok terveit dolgozzák. A válaszok után kószoló következik a helyi, alapvetően mandulából készült edényekből, és pár pohár üdítőt is elővárosol valahonnan Carlo. Beszélgetünk még a népek közötti barátságáról meg az olasz focibajnokság A csoportjának állásáról. S csak úgy futólag pontosítom: „hányan is laknak a községben?” — „Háromszázán” — hangzik a válasz.

Carlo, aki eddig csak az egyik község iskolájában szállított bennünket, ma elegáns kék egyruhában jelent meg. „Te vagy itt az aduász!” — mondom, de szerényen elhárítja a dicséretet. „Egy ilyen kis faluban” — mondja — „ha kell, az ember a községében dolgozik, ha kell, autóbusszal, esetleg lovasútrát vezet!” — (ahogy tette ezt velünk a minap!) — „ha kell, akkor a városi rendőrség egyenruháját ölti fel”, egyszerűen mindenes. Mindenkinél köszön, ahogy a szerpentines úton az egyik községből lélegzetelállítóan és gyomort forgatóan átsuhan velünk a másikba. És néha öregasszonyok mosolyogják meg: iskolabuszt vezetni még nem látták az ő Carlójukat. Kiszól az ablakon egy töpörödött nénikének, hogy most mehet a községé-

zára, a polgármester most egész biztosan ráér... este hét óra van.

Omladozó falak, málló vakolat. A lépcsőzetes síkatorokat belepte a gaz. Törött üvegek a nyitott házak vaski termeiben, napközben felhalmait varázsoló dűcolatok. Álmos és unatkozó macskapár. Pincészag. Barrea község régi városrésze. 3 éve nem állítják helyre, túl sokba kerülne. A földrendés óta alig lakik benne valaki. A templomját felelt felirat, mint szolozsma: CONGREGA DI MARIA SS. DELLE GRAZIE SS. SACRAMENTO E CINQUE PIAGHE DI NRO SIGNORE G. C. — pedig csupán annyit jelent: a mi urunk Jézus Krisztus öt sebének és legszentségesebb

Romano olaszul rómaiak jelent, de aki ezt a nevet nyerte a keresztvíz alatt, nem annyira a főváros lakosaival, mint inkább a régi rómaiakkal tart transzcendens kapcsolatot. Romano egyáltalán nem úgy néz ki, mint egy tipikus olasz. Világosbarna a haja, a kellemes puhányságnak semmi

Az 5 kis falujuk

SCANNO, a nemzeti park legmagasabbra felkapaszkodó települése

Kegyeltes Szent Máriának Kongregációja. Az ajtón rozsdás lakat.

Saarral, az izraeli fiúval rugdossuk a vakolatot és tört agnalsággal próbálunk beszélgetni. Közben időnként az az érzés vesz erőt rajtam, hogy a következő ház mögül maga Sparafucile személyesen lép elő. „Mit csinálsz majd, ha végzel?” — kérdelem, nem biztos hogy oxfordi angolsággal. „Meygek katonának egy évre.” „Nem félsz a katonaságtól?” Arrafelé, felétek manapság ez elég veszélyes dolog.”

„En szeretem a hazámat, a hazának szüksége van katoná-

nyoma rajta. A helyi fiatalok által alapított turistaszolgálat társulást tagja, túravezető. Minket is ő vezet a hegyekben, fel egészen 1900 méterig, ami felett már csak 300 méterrel van magasabb hegy-csúcs szerte a környéken. (Bosszantó dolog a hegymászás, erre most kellett rájónom. Amíg zergenézés címén magunk válnak zergékké és kaptunk fel a leglehetetlenebb sziklás ösvényeken, leizzadunk, az oxigéndús levegőben alig pihegünk, valami hajt bennünket mindig feljebb. Felérkezünk a kitűzött

mindig formális. De ezen nincs időnk elmerengeni, mert kedvessége levez lábunkról, valamennyiünknek meg kell tanulni legutóbbi dalának ref-rénjét:

„Siamo nati su una stella Il suo nome è Civitella Civitella sei la piu bella Civitella sei la piu bella” — ami körülbelül annyit tesz magyarul: „Egy csillagra születünk / a neve Civitella / Civitella, te vagy a legszebb / Civitella, te vagy a legszebb.” Verdi se a szövegétől lett népszerű...

Merényi Miklós

GAZDASÁG, PÉNZÜGYEK, BANKRENDSZER

Egy előadás képei

Két hete, október 8-án, családi összejövetel színhe-lye volt a Kinizsi utcai épület tanácsterme. Az előadó alig tíz éve még egyetemünk diákjai közé tartozott. Az el-telt idő alatt több világbank által támogatott program ki-dolgozásában vett részt. Ma a Magyar Hitelbank üzletpoliti-kai osztályának vezetője, Ras-ko Györgynek hívják.

Előadói képességeiről már az első percekben meggyő-ződhattunk. Lendületes mon-datai, élénk hanghordozása magával ragadott mindenkit. Sajátos nézőpontból, a gazda-ság problémáit a pénzügy old-aláról nap, mint nap érze-kelte szakember szemével, ele-mezte a kiválasztott területe-ket.

Az első központi elem Ma-gyarország hitelgazdasága volt. E téma köré csoporto-sult többek között az ország helyzetének elemzése a nem-zetközi hitelpiacon, a bruttó-és nettóadósságunk szerkeze-ti, nagyságának alakulása. Elhangzott, hogy jövőre is csak megközelítőleg lesz egyensúly az ország export-bevételei és importkiadásai között körülbelül 4-4,2 mil-liárd dolláros szinten. Ez kü-lönösen akkor elgondolkodta-tó, ha figyelembe vesszük, hogy 1988-ban adósságszolgá-latunk is megközelíti ezt az értéket, azaz egy évi nemzeti jövedelmük 20-25 százalékát. Konkrétan megtudhattunk a bruttó- és nettóadósság kü-lönbözetét képező „kétes kö-vetelések” összetevőit. (pl.: Líbiának, Nigeriának, Nicara-guának stb. nyújtott hitelek). Ezt követően előadónk a ma-gyar bankszféra által nyújtott fejlesztési források nagyságát, szerkezeti megoszlását, ezek jövőbeni változását elemezte. Nagy érdeklődés kísérte a költségtérítés-nagyberuhá-zások-gazdasági szerkezetá-lakítási főkérdések — ban-kok között kialakult kapcsolatrendszer vizsgálatát. Ezt reprezentálják a feltett kér-dések, az elhangzott kiegészí-tések. A vitába szállt felek érvelései töltötték be a term-et. Az első rész zárásaként megtudhattunk, mennyire életképes a magyar kétszintű bankrendszer, tud-e érzéke-nyen reagálni a változó igé-nyekre, az üzleti bankok „sza-bad keze” mennyire szabad.

Ezt követően rátértünk a második fő kérdéskörre, a magyar mezőgazdaságra.

Hatékony, támogatás-politika, létezik-e kiút, ver-senyképesség a világpiacon. Címszavakban ennyi hang-zott el. A kedélyeket külö-nösen felkavarta a Világbanknál készenlében tartott fejlesztési hitelek kihasználatlansága. Azt mondjuk szü-kösek anyagi lehetőségeink, mégis drága pénzeket ha-gyunk porosodni. Azért drá-ga, mert fizetnünk kell a ké-szenlében tartásért, mégpedig dollárban. Mi a passzivi-tás oka? Sok egyéb mellett elhangzott a szabályozók, ko-rábbi elveket rombadöntő, rendszertelen változása, a bi-zonytalanság miatt visszaesett vállalkozói kedv, a kidolgo-zott fejlesztési, szerkezetá-lakítási programok hiányosa-gai, tévedései következtében kialakult ellentmondások. A fenti okokkal csak részben magyarázható a passzivitás. Végül kötetlen beszélgeté-sel zárul az előadás, de a klubprogram még folytatód-tott.

Kedves olvasó, ha még nem jöttél rá, az előzőekben az Agrárklub rendezésében meg-valósult előadás körvonalait igyekeztem megrajzolni. Most pedig szeretnék rátérni a fél-év további programjaira. Bí-zok benne, hogy találsz kö-zöttük számodra is érdeke-set. Ehhez számíts még hoz-zá, hogy rendezvényeinken teljes ellátást biztosítunk az érdeklődőknek. Ezt a Hús-iparral és a Tejiparral fenn-álló kapcsolataink teszik le-hetővé. S, akik az egész klub-bot mozgásban tartják: a klub elnöke: Fehérvári Bea, társ-elnök: Ferenczi Tibor, klub titkára: Hódi József, ezenki-vül hét vezetőségi tag és minden résztvevő. Legutóbbi klubgyűlésünkön, ami az elő-adást követte, határozatot fo-gadtunk el arról, hogy nem kötjük szakhoz a tagsági ké-relmeket, azaz mindenki szá-mára nyitottak leszünk. Vá-runk tehát téged is! Bár-mely rendezvényünkön je-lezheted csatlakozási szán-dékat, Most pedig lássuk a kínálatot:

November 3-án kerekasztal-vitát rendezünk, melynek fő kérdése a mezőgazdaság nö-vekedése Magyarországon. Résztvevők kutatóintézeti és vállalati szférában tevékeny-kedő szakemberek, valamint minden érdeklődő.

November 26-án vendégünk lesz Váncsa Jenő. Rövid be-vezető előadás után a hely-ben feltett kérdésekre ad majd választ.

Terveink között szerepel egy rendszeresen működő klubszoba beindítása is. Ezt is látogathatja bárki, akinek van akárcsak tíz perce is. Kötetlen beszélgetés, zene, film és minden egyéb, ami-től kellemessé válhat a ránk szánt idő. Előzetes időpont szerda 19 órától. Helye még egyeztetés alatt.

Ha az érdeklődésnek csak parányi szikrája is kigyúlt benned, figyeld plakátjainkat és gyere el közeink. Várunk! Majoros Csaba

Amadeus

Mikor az ember külföldön jár, igyekszik olyan le-hetőségeket kihasználni, ami-lyenekre otthon talán nincs módja. Ilyen esetben voltam én is, mikor nyáron sikerült megnéznem az Amadeus c. filmet, melyet már több szo-cialista országban is vetítet-tek, s ki tudja miért, nálunk még mindig nem kerül a mozik vásznaira.

Úgy gondolom, elég nehéz írni erről a filmről, hiszen szinte minden képsora döb-benetes hatással van a néző-re, ezért nem is illik előre elárulni szinte semmit a filmből.

Vajon miért Amadeus a cí-me, tehetnénk fel az első kérdést, hiszen Salieri életét tárja elénk Milos Forman.

A kavargó, színes forgatag-ban, a magávalragadó báli mulatózás közben a téli, hi-dreg után sietve próbálják menteni azt az embert, akire akkor a kutya sem figyel a nevetgélő, könnyed társaság-ból, a mozinézők viszont iz-

galommal szemlélik, hátha végre megoldódik a régi re-jtély, s végre kiderül Mozart halálának igazi oka.

Nem nezzük végig Mozart egész életét, a már-már unal-más csodagyerekek és az apa fel-lépéseit, mégis élénk táru az óriási tehetség, amely nem-hogy sűrűl, hanem át is lé-pi a zsenialitás határát.

Vajon mennyire fontosak a kapcsolatok az ember életé-ben? Kapcsolatunk persze sok mindent érthetünk, a filmek világában a szerelmen kívül csak másodrangúak az egyéb kapcsolatok — általában —, nem úgy, mint ebben a film-ben.

A kis Salieri, aki már is-kolás kora óta tudatosan képzi magát, szüntelenül har-col a zenei nehézségekkel. Végre sikerül magát beküzde-nie a császári udvarba, ám egyszer csak megjelenik Mo-zart, akinek már kiskorában ölébe hull a tehetség, aki egyetlen hangjegyet sem ír erköldve, akinek minden porcikáját áthatja és mintegy

belsejéből fakad a muzsika. Nos, két ember nehéz kapcsola-t alakul ki, egyikük sem-sejt, hogy milyen fontos sze-repe van a másik életében, s közben hogyan gyűrkék, for-málják egymást. Vajon ho-gyan viselkednénk mi Salieri helyében, elítéljük-e őt?

Egyáltalán nem biztos, hogy a film a hü valóságot tárja elénk. Szinte ahány Mozart-életmű, -tanu'mány látott napvilágot, annyi va-riáció próbálja elemezni azt a sorsot, melyet tulajdon-képpen soha nem fogunk megismerni.

Tom Hulce és Elizabeth Berridge személyesíti meg a két főszereplőt, Amadeust és Constante-t. Kapcsolatuk máig vitatott, ki szalta meg a má-sikat, ki tudja már... Az egyetlen kapcsolat, melyről dokumentumok maradtak fenn, Mozart és apja, Leopold kapcsolata, bár a dokumen-tum csak papír, melyből rit-kán tudhatunk meg kedély-állapotot, hangulatot.

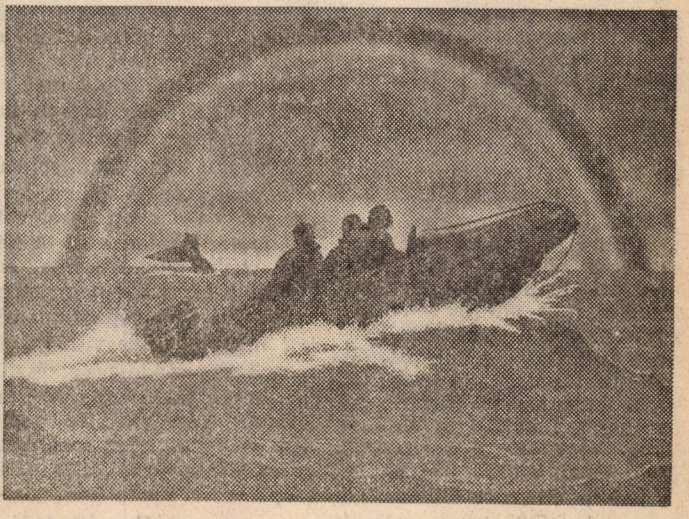
Mozart-kutatások napjaink-ban is folynak, nemrég je-lent meg a híres Grove-lexi-kon Mozart-monográfiát tar-talmazó kötete, melyet in-erkább a zene iránt komolyan érdeklődőknek ajánlanék.

Nos, azt, hogy mi okozta a zseni halálát, nem tudjuk meg a filmből, ezt elárulha-tom, de nem is ez a mű célja (ezzel foglalkozik szintén egy cikk az IPM 1985. 8. szá-mában).

Milos Formanék stílust nyújtanak nekünk, a kor hangulatát idézik fel egy fel-gyorsuló, új szellemi fejlődés

előtt álló kor hangulatát, s felmerül bennünk a kérdés, vajon mi a tehetség ára, mennyit fizet a világnak egy ember azért, hogy tehetséget kapjon cserébe, s vajon tud-e élni ezzel a lehetőséggel, s ez nemcsak a XVIII. század vég-gén, hanem ma is gondolat-ébresztő...

Takács Anna

A Greenpeace hajója a tengeren

Téli népművelési gyakorlat

DIÁK-EMBEREMLEKEZET
 ÓTA évente több tucat közgázos kel útra, hogy a félévi vizsgaidőszak után két hetet téli népművelési gyakorlaton töltsön. Tavaly óta több tucat ismerősömről derült ki, hogy ugyan érdekelt volna a dolog, de elkerülte a hire. Ezért ajánlom most különösen az „újszülöttek” figyelmébe ezt a „társadalomszereteti-művelődési gyakorlatra „átkeresztelt” — hagyományos lehetőséget.

Soprontól Sátoraljaújhelyig 50 város és község közül lehet választani; egy-egy helyre öten mennek. Ugy a legérdekesebb, ha más egyetemeken diákjaival kerülnek egy csoportba, de azt is kérheted, hogy közgázos ismerőseiddel lehessen együtt. Az ösztöndíj, amit a gyakorlatosok kapnak, általában minden költségre elég, két-háromszáz forint saját kiadás főleg azon múlik, hogy tudnak-e a szervezők olcsó szállást és étkezést szerezni. A gyakorlaton a helyiek leginkább gondoskodik valaki — népművelő, tanácsi dolgozó — információkról és programokról. Ez utóbbiakat érdemes minél előbb tisztázni, mert nem jó, ha „rátukmálnak” az emberre valamit, viszont a helyiek segítségére nagy szükség van például akkor, ha olyan emberrel szeretnétek találkozni, akinek nem lehet „csak úgy” bejutni.

A két hét munka persze általában kevés ahhoz, hogy egy TDK-dolgozat színvonalán lehessen összegezni, de a gyakorlatnak nem is ez a feladata. Egyébként aki szeretne elmélyültebben foglalkozni valamivel, de még témát keres, jó eséllyel találhat egy olyan helyi problémát, amibe hosszabb távon érdemes magát beleásnia. Ezek után semmi akadály annak, hogy visszatérjen folytatni a munkát — például nyáron —, és főleg a saját ügyességén múlik, hogy tud-e ehhez valamilyen helyi intézménytől vagy barátaitól támogatást szerezni.

A GYAKORLAT IGAZI CÉLJA és értelme szerintem kettős. Az egyik az, hogy „le-tapogassuk” és a gondolkodásunkba építsük azokat az országban belüli földrajzi régiók és társadalmi rétegek közötti sokoldalú különbségeket, amelyeknek tapasztalatok híján a kelleténél kisebb jelentőséget tulajdonítunk. (Egy egyetemi vonatkozás: szerintem „kicsiben” a mi egyetemünk viszonylag strukturált diákközélete is csak homályosan tudja számunkra tükrözni a közöttünk fennálló különbségeket, például a kulturális örökségünkben és a jövőképeinkben.) A téli gyakorlat révén olyan helyzeteket ismerhetünk meg többé-kevésbé, mint például a kisvárosi értelmiség, az egykori „maga-ura” paraszti társadalmi státuszú aprófaluja, egy válságágazat munkásainak „szocialista városáé” és a városi és falusi cigánytalálkozás. Budapesti lévén, még egy példám van: sem könyvekből, sem attól a frázistól, hogy a főváros plusz a Bala-

ton nem egyenlő Magyarországgal, még nem szűnik meg az ember „pestiül” gondolkodni. Ehhez sok olyan élmény kell, mint azoknak a kisiskolásoknak a látványa, akik a valamikori „bekörzetesített” iskola épülete előtt toporognak a buszmegállóban, hogy a fél hetes, egyetlen reggeli járat tíz perc múlva letegye őket a szomszéd falu körzeti iskolája előtt — ahol a tanítás, mint mindenütt, nyolckor kezdődik.

Bár szükséges az embernek egyetemi pályafutása alatt értelesen korlátoznia az érdeklődését, saját szakterületében elmélyülnie, közgazdász fejjel gondolkodni próbálnia egy problémán, mégis érdemes figyelni arra, hogyan gondolkodik ugyanarról egy jogásznak, tanárnak vagy tanári dolgozónak készülő diák. Saját egyetemet is sokkal jobban megismered, ha van mivel összehasonlítanod. Eppen ezért a téli gyakorlat másik legfontosabb eredményeként azt tartom, hogy a tartalmas „egyetemközi” együttlét ritka lehetőségeinek egyike.

S végül az sem utolsó, hogy a vizsgaidőszak után „valami mást” csinálhatsz.

A gyakorlat „melleleg” arra is jó, hogy a munkát összegző — egyéni vagy közös — dolgozattal egyrészt pályázatokon indulj, másrészt négy-öt nyári egyetemre való részvétel között válogathass. A jövő év „egyetemközi” szervezésű ilyen összejevetele Szabadkígyóson lesz, és főleg az okta-

tási rendszerrel fog foglalkozni. De erről még olvashatsz tavasszal a Közgazdászban.

Újdonság az, hogy mivel egyetemünkön hetente három-négy esti előadás és több szak-kollégiumi kurzus foglalkozik a téli gyakorlat témáiba vágó kérdésekkel, így a gyakorlatra jelentkezőket az idén külön felkészítéssel nem „farsztjuk”. (Aki még tanácstalan abban, hogy mivel foglalkozzon az egyetemen, és a téli gyakorlatról is orientálódást vár, annak a „szak-kollégiumközi” első kurzust, és azokat az előadásokat javasoljuk, amiket ezután a Támpontban megjelenő előzetesben külön megjelölünk.)

Jelentkezés a Közművelődési Titkárságon (I. 154.) okt. 30-ig!

ELŐNYBEN RÉSZESÍTJÜK azokat a jelentkezőket, akik valamelyik szakkollégiumi kurzusára járnak (beleértve az első kurzust is), valamely korábban írt, színvonalas dolgozatukat adják be (amelynek a témáját szeretnék folytatni a gyakorlaton), vagy akik leírják tervüket egy tetszőleges gazdasági, társadalmi probléma vizsgálatára.

A fentiek leadásának határideje: nov. 20.

Természetesen megpróbálunk helyet szerezni minden jelentkezőnek (amire az is esélyt ad, hogy tavaly sok volt a lemondás), ezért „pályáznunk” csak annak „kell”, aki feltétlenül biztosítani szeretné a helyét.

Bódis Lajos

Sport hírek

ASZTALTENISZ-EREDMÉNYEK:
 NB II. nyugati csoport Közgáz-Komárom 12:4, Közgáz-Szentendre 11:5, Közgáz-KSI 8:8, Közgáz-Széksárd 7:9, Közgáz-Dunaújföld 11:5.

Eredményes játékosok: Szokodi Ágnes, Orosz Judit, Papp Éva.

III. OSZTÁLY
 CSELGÁNCSEAJNOKSÁG
 1987. október 10-én került megrendezésre Kaposváron a III. osztályú cselgáncs-bajnokság. 7 indult versenyző közül — sajnos — csak ketto ért célba.

KOSARASAINK EREDMÉNYEI:
 Megérkeztek Szófiából kosarasaink. Nagyon jól sikerült tornán vettek részt. Eredmények: Nők: Szófia-Budapest 49-17, Budapest-Varsó 54-16, Budapest-Prága 38-33, Budapest-Pozsony 63-49, Budapest-Berlin 65-16. Végeredmény: 1. Szófia, 2. Budapest, 3. Prága, 4. Pozsony, 5. Varsó, 6. Berlin. Férfiak: Budapest-Pozsony 63-61, Szófia-Budapest 61-56, Budapest-Berlin 67-53, Budapest-Varsó 71-47, Prága-Budapest 77-57. Végeredmény: 1. Szófia, 2. Prága, 3. Budapest, 4. Pozsony, 5. Varsó, 6. Berlin.

A torna válogatójából került Gebei Ilona, Práczki Péter, 1988-ban Pozsonyban lesz a Szocialista Országok Kosárlabda Tornája, és 1989-ben Budapestben kerül sor a megrendezésre.

Kosaras lányaink hazai eredményei: 1. Közgáz-Dunai Kóla 84-53 (45-15). Legjobb dobók: Szarka Györgyi 23, Gebei Ilona 12, Kovács Judit 9, Sasvári Gabriella 8. 2. Tifográtia-Kölgáz 45-126 (15-64). Legjobb dobók: Halmy Kriszta 30, Szarka Györgyi 27, Gebei Ilona 22.

Elsős focibajnokság

Az első évfolyam labdarúgó-bajnokságát október 29-én rendezik délután kettőkor a MAFC-pályán. Jelentkezni Katona Sándornál lehet a testnevelési tanszéken.

AIDS: esély a fasizmusra

A KISZ KB jóvoltából három hetet nemzetközi építő-táborban tölthettem, melynek a fő témája a fasizmus volt. Több csoportban dolgoztunk — fotó, videó és újságíró —, és a tábor végére számos cikkem és újság is elkészült. A cikkek közül szeretnék kiragadni egyet, amely a homoszexuálisok helyzetét hasonlítja össze a fasizmus idején és napjainkban egy adott szempontból.

A harmincas években sikerült a nemzetiszocializmusnak — kihásválva az akkori eseményeket és helyzetet, például a szegénységet, a munkanélküliséget — előítéletet szítani a zsidók ellen. A zsidó nép elutasítása és bizalmatlansága (a németekkel szemben) egyre jobban elhalt az évtizedek során. De a náci propaganda fölhasználta ezeket az eseményeket, hogy föllángoljanak az indulatok.

A nyolcvanas években az AIDS lehetőségeket biztosított az „erkölcsi többségnek” Európában és Amerikában egyaránt. Az AIDS sokakat pánikba ejtett, mert gyógyíthatatlan, mert fiatalok halnak meg tőle, mert a szexszel és szerelemmel kapcsolatos, amelynek biztonságos és intimnek kellene lenni. A közép és a morális jobb-szárny azzal érvel, hogy az AIDS Isten büntetése a szexuális liberalitás (pl. partnerváltoztatás) miatt, és követelik az AIDS-veszélyezteteteket vizsgálat- és bejelentéskötelezettségét. Egy amerikai politikus nyilvánosan követelte, hogy minden AIDS-beteget gyűjtsenek össze, és egy börtönszigetre „számoz-zék” őket. Ez a követelés, amely meggátolná a pánikot és praktikus megoldás lehetne, visszatükrözzék azoknak a gondolataiban, akiknek széles körben elterjedt kívánsága megbüntetni azon keveseket, akiket felelősnek tartanak az AIDS fenyegetésért. A kórházakban és börtönökben levő AIDS-fertőzötteket már egybegyűjtötték, és megfosztották őket jogaiktól.

A történelemben napjainkban épp az AIDS köti össze érintetteket. A személyi szám szükségessége is vitatott kérdés, de ha a hivatali apparátus minden bürokratikus intézménye ez alapján tartja számon ügyfeleit (további, sokszor teljesen felesleges adatokkal és információkkal együtt), akkor egy József Attila-í fullasztó kartotékrendszer képe sejlik fel. Ma már a nyelviskola beiratkozástól a buszpót-díj-kifizetésig, az OTP-ügyintéztéstől a villany-fogyasztásig mindenhol a személyi szám segítségével tartanak nyilván, iktatnak, kartotékolnak. (Kartoték helyett pontosabb lenne file-t írni.) Az adóreform bevezetését követően nyilván még jobban „résen kell lenni”...

Talán nem kell esetelni, hogy ez hova vezethet, hiszen a számítógépeket össze lehet kapcsolni, az adatbankokat össze lehet vonni.

„... És nem sejtethet, mikor lesz elég ok előkotorni azt a kartotékot, mely jogom sérti meg.”

—bévé—

foglalmilag — Európában és Amerikában is — a homoszexuálisokat, mert őket tartják bűnbakoknak.

Az utolsó két évtizedben a homoszexuálisok (főleg nyugaton) a társadalmi és jogi megkülönböztetés ellen harcoltak, és úgy látszott, hogy egyre többen elfogadják őket. Azonban sokakban mégis ellenszenv és előítélet maradt. Azok, akik nem fogadták el a homoszexuálisok jogait — hogy békében és megfélemlítés nélkül éljenek —, az AIDS feltűnésével feladatuknak érzik szóval és tettekkel támadni őket. Ezek az emberek egyszerűen megfosztották őket a munkahelyüktől, és egészségügyi biztonságuktól, mert homoszexuálisok. Az AIDS-et olyan feltűnő terminussokkal írják le, mint például a „homoszexuálisok pestise”. Az AIDS megerősíti a régi hitet, miszerint a homoszexuálisok felelőtlenek, fenyegetést jelentenek a családi életre, Isten törvényeinek megsértői.

Mivel az AIDS sokunkat nagy fájdalommal fenyeget, a tudatlanságból adódó aggodalom — mely a szexszel, szerelemmel, betegségekkel, halállal kapcsolatos, a leg-többünkben szinte irracionális félelmet kelt. Ebből az indítékból az AIDS réme eszményi alapja a gyűlöletre, az erkölcsi pánikra nevelésnek, melyet a jobbszárny politikusai akarnak szítani.

A történelemből való következtetésként, azt hiszem, mindenkinek szükséges megvizsgálni az érzelmeit ezekről a dolgokról — betegség, halál, szex, homoszexuális —, azon célból, hogy felismerje a saját félelmét és aggodalmát.

Meg kell kérdeznünk: jó dolog-e rémületben élni az AIDS elterjedése miatt és még szigorúbb, elfojtottabb erkölcsi életet élni? Másrészt, ha te is AIDS-fertőzött vagy netán betegé válnál, hogyan viszonyulnál a családodhoz, barátaidhoz és általában a társadalomhoz?

Végezetül egy megjegyzés, visszakanyarodva a cikk elejére. Az AIDS nem pestis vagy dögvész. Csak részben ismert a hatásmechanismusa és fajtái. Reméljük, csak idő kérdése, mikor válik leküzdhetővé, mikor születik számunkra az AIDS ellen. De addig sem engedhetjük megismétlődni a történelmet, nem engedhetjük, hogy a náci embertelen-ségét (például a homoszexuálisokkal szemben) adaptálják napjainkra, s hogy bárkinek is az élethez és szabadsághoz való jogát korlátozzák.

G. A.

ROZSGALDASZ
 Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem
 Farkasok utcája
 Felelős szerkesztő: Farkasok utcája Halay Edit
 Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8. 1093
 Telefon: 174-548
 Kiadó: Hirlapkiadó Vállalat
 Budapest VIII. Blaha Lujza tér 3.
 Felelős kiadó: VÁGNÉR FERENC
 Vezető szerkesztő: 87-6306. Szikra Lappanyomda, Budapest
 Felelős vezető: CSÜNDÉS ZOLTÁN
 Vezetőigazgató

Tulipánföld

Eric Clausen: A Hold sötét oldala

„Ha felhők szétrobannak és vihar üvölt a fűledbe
 Klábász, de senki nem hall
 És ha a banda, akik szerették, már más zenét játszik,
 Akkor találkozzunk majd a Hold sötét oldalán.”
 (Pink Floyd: Brain Damage - The Dark Side of the Moon)

Tizenhat év. Beesett, ráncos, megviselt arc, szikár börtöm, Johannes szabadul a börtönből, kezében egy apró fényképet szorongatva, melyen felesége és kislánya öszezűb-va mosolyog. Rács mögött ül, mert egy megmagyarázhatatlan pillanatban megfojtotta feleségét, akit mindenkiféle imádozott. Mára viszont nem maradt semmi, és senki, csak a kicsi kép, amit szentként tisztel. És odakinn a szabadság leselkedik rá.

Rég ismert helyeken jár, majd mosogatóként egy mulató alagsorában merül el. Hallgat, hiszen kinek és miről is beszélhetne? Egyik társa török, a másik egy rossz arcú felvér. Néha felszökik a disz-letek mögé, ahonnan szomorúan-vágyakozva bámulja a vendégsereget. Kétségbeesetten fürkészi az arccat, és talán az egymilliomodnál nagyobb esélyt hazudva magának, lányát keresi. És álmodo-

zik. A testetlen szárnyalás az egyetlen dolog, amit senki nem vehet el tőle. Ilyenkor elegáns ruhában feleségét látja vendégül, piros-sárga tulipánföldön jár, ami a kitépelt múlt szépségét jelenti számára. És visszahozhatatlanságát is, hiszen az egykori tulipánföld helyén repülőgép-kifutópálya épült. Az álmodozások pótszere a férfi kietlen világában csak a visszavonhatatlan véget erősíti. A pillanatmámor eltűnével a mosoly újra beleérdesül Johannes redkőkel barázdált arcába, és a szemében is csak a szelíd legyőzöttség marad.

Morten Bruus fényképezése amely Sven Nykvist ben-sőséges és pillanatnyi árnyalato-kat, rezdüléseket is érzékelteti tudó kameramozgását idézi — klauszrofóbiás, félelem-teli világot rajzol. A terek szűkek és nyomasztóak. Ez nem alvilág, hanem nem-világ. A létra olyan alsó foka, ahol egymás szálaiba gabalyodva

él a magának művi boldogságot hazudó transzvesztita, a zsebszadista felvér és a török mosogató-vendégmunkás, aki bár egy szavát sem érti, befogadja Johannest.

Ahogy az emberi viszonyok sem túl bonyolultak abban a nem-világban, az indok is egyszerű, ami a török fia közvetítésével ki is derül: „Az apám azt mondta, hogy jó mosogató vagy. Most már te is a családunk tagjának számítasz.” Ennyi az egész, hiszen ennek örülni kell, az adok-kapok harcban ez éppen elég, hogy két embert egymás mellé állítson. Itt még gyermekes örömmel lehet fogadni a telefont, még akkor is, ha a szerelő szeme-lal láthatóan közönyös, utálkozó arccal kötik azt be. Beszélgetni nem tudnak egymással, de mégis párbeszéd alakul ki közöttük. Igaz, „el-beszélnék egymás mellett”, hiszen nem értik a másik nyelvét. A török talán hazájáról mesél, és mosolyogva fogadja, amint Johannes meggyónja a bűnét és keserveit. Talán inkább magának, ezredszert, újra. A felszabadultság is csak egy pillanatra vonul át a filmen. Johannes megpróbálva utánozni a török dal szövegét, együtt énekel „gyámolítója-val”. De ez csak pár taktusnyi sugár a Hold sötét oldalán.

A nyja koporsójánál végre megtalálja lánya nyomát, és a küldött virág segítségével kinyomozza hollétét. Christina férjével és gyerekekkel talán egy-két fokkal áll Johannes fölött ama létrán. A lánynak nincs szüksége Johannesre, aki belépve először a nyitva hagyot lakókocsi-ba, csak csonka, hiányos fényképeket talál. A múltját letépték róla. Közeledésére visszautasítás a válasz, és ezen az újabb álmok sem segítenek.

Am Johannes addig erősödik, amíg egy ködpárás estén, férje felügyelete mellett elmondhatja Christinának, amin fizikai-lelki magányában gondolkodott. Vallásos áhitattal ábrándozott lányáról a börtönben. „Láttalak az első napon, amikor iskolába mentél, és este, amikor leoltották a villanyt a cellában, meséket mondtam neked.” Megoldás, felmentés természetesen nincs, nem is lehet, csak egy keservesen az évek sötétjében megszenvedett, az önmaga által elpusztított múltból leszűrű tanulság: „A szerelemben adunk és kapunk, de maga a szerelem az, ha adunk.” Johannes számára ennek már semmi jelentősége nincs, a nem-világból a kitérésre már nagyon kicsi az esély, és lehet, hogy már nem is akar mást. Hátat fordít, el-sétál, és elégeti az apró fényképet. Vége. A véletlen találkozás már csak ráadás, ami

egyfajta menekülésre kényszeríti. Ekkor tűnik fel végeztszerűen a felügyelő, aki beidegződéseitől vezetett — mi nézők, tudhatjuk, megalapozatlanul — újabb gyilkossággal vádolja Johannest, aki ismét börtönbe kerül.

A befejezés ha akarom, való-ság, ha akarom csak egy a férfi látomásából. A hangulatból kilógó zene az utóbbit erősíti. Van-e kiút? Ezt minden-kinek szíve joga eldönteni, el-hinni, hogy nem Johannes újabb, szépét ohajtot álmáról van-e szó. Felszántott és beve-tett földet látunk. Talán tulipán-föld. Talán ki is nőnek ezek a tulipánok. Sárgák és pirosak lesznek. Talán.

— ng —
 (Eric Clausen munkáját a dan filmhéten vetítették.)

Az irkutszki építőtábor

(Folytatás a 6. oldalról)

hatott újnak. Ez a szolgáltató-ipar, s különösen az eladók, pincérek viszonya a delikvensekhez. Jó esetben, ha a pincér észreveszi, hogy ott vagy, akkor rádörböl, hogy miért ültél le éppen oda, miért nem vetted le a kabátodat (és különben is minek jöttél a világra). Egyetlen ellenpéldával találkozunk Vilniusban, a bányában (orosz fürdő), ahol a fürdőmester (nő) mindent megtett, hogy kényelmünket biztosítsa.

Vilnius egyébként teljesen európai volt. Az emberek kinézete, viselkedése — még punkokat is láttunk — a város építészete — minden Lengyelországra emlékeztetett. Útunk végé felé jó volt itt megpihenni, bár engem ki-mondottan irritált az a túlsá-gos tisztaság, rendezettség, nyugalom, amitől nagyon el-szoktam akkor. Itt Vilniusban már eléggé fáradtak voltunk az úttól, befogadóképességünk

lecsökkent a nullára a sok új-tól és érdekességtől, amit addig is láttunk. Elmentünk Trakaiba. Kb. 20 kilométernyire Vilniustól egy 5-6 sziget-ből álló városka, minden szigetén van valami vár féle, s a szigeteket hosszú fahidak kötik össze. Túl romantikus volt az egész. Itt a csoport már teljes denzorganizálódott, még a szálláshelyen sem nagyon találkoztunk egymással.

A vonaton már mindenki az otthonnal volt elfoglalva. Volt aki nagyon vágyott haza, volt aki maradt volna még öt hétig. Azért annyi szociális érzék volt bennünk, hogy meg-punkokat is láttunk — a város építészete — minden Lengyelországra emlékeztetett. Útunk végé felé jó volt itt megpihenni, bár engem ki-mondottan irritált az a túlsá-gos tisztaság, rendezettség, nyugalom, amitől nagyon el-szoktam akkor. Itt Vilniusban már eléggé fáradtak voltunk az úttól, befogadóképességünk

Horváth Irén Vége.

Haladunk

Sólyom László csütörtöki előadása túl közeli volt ahhoz, hogy ne gondolkoztasson el a szombati TV-híradó egyik tudósítása, amely a modernizáció, a mikroelektronika térhódításának újabb mér-földkövéről számolt be. Nevezetesen arról, hogy valamilyen megyékben (a helyszínen nem fontos) mostanság már a személteliszállítás díjakat is a számítástechnika legfejlettebb eszköztárának felhasználásá-val állapítják meg.

Ehhez természetesen (?) az egyes háztartások alapos, minden részletrre kiterjedő felmérése szükségeltetik, beleértve az ott lakó állampolgárok anyja nevét, személyi számát, a lakás alapterületét stb. Nem véletlenül hangsúlyoztam az állampolgár szót, ugyanis e feltehetőleg igencsak hasznos és célszerű eljárás éppen ebben a mivoltukban sérti az